

76

FŐVÁROSI KÖZIGAZGATÁSI ÉS MUNKAÜGYI BÍRÓSÁG MUNKAÜGYI ÜGYSZÁK 1.	
FŐLAJSTROMSZÁM	KEZDŐIRATON:
Postán / Gyűjtőládán / Személyesen / E-mailen / Faxon	
Érkezett:	2017 -03- 31
PÉLDÁNY: 2	IV. meyh.
MELLÉKLET: 0	KÖZTÉK:
FŐLAJSTROMSZÁM:	UTÓIRATON:

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1009-0/2017
Érkezett:	2017 APR 18.
Példány: 2	Kezelőiroda:
Melléklet: 2x12+8 db	Uu!

Alkotmánybíróság részére!

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

(postacím: 1535 Budapest, Pf. 773.)

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság útján

Budapest

Tölgyfa utca 1-3.

1027

(postacím: 1255 Budapest, Pf. 2.)

I. rendű felperes

) és

II. rendű felperes

) továbbá

IV. rendű felperes

Soós Andrea Klára Ü.I.
1143 Bp. Ilka u. 17/B 3/14
Tel.: +36306285285
KASZ.: 36068557
nyilv.4386

képviseli: *AK*

Soós Andrea Klára Ügyvédi Iroda

dr. Soós Andrea Klára ügyvéd

(1143 Budapest Ilka utca 17/B. III/14.
postai címe: 1281 Budapest, Pf.; 16.)

mobiltelefon: [REDACTED]

Alkotmányjogi panasza

a Kúria mint felülvizsgálati bíróság által
Mfv. II. 10.067/2016/13. számon hozott
ítélete ellen

(elsőfokú bírósági ügyiratszám: 24. M.
1322/2013.)

Alkotmánybíróság

1015 Budapest

Donáti u. 35-45.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [redacted] (születési helye és ideje: [redacted] anyja neve: [redacted]
[redacted] lakóhelye: [redacted], lakás
útlevél száma: [redacted]), és

[redacted] (születési helye és ideje: [redacted] anyja neve: [redacted]
[redacted] lakóhelye: [redacted] lakás, útlevél száma: No
[redacted], valamint

[redacted] (születési helye és ideje: [redacted] an.: [redacted] lakóhelye: [redacted]
[redacted]) felperesek K/1. K/2. és K/3. sorszám alatt mellékelt ügyvédi
meghatalmazás alapján közös jogi képviselőnk a

Soós Andrea Klára Ügyvédi Iroda eljáró ügyvéd: **dr. Soós Andrea Klára ügyvéd** (székhely: 1143
Budapest Ilka utca 17/B. III/14., postai címe: **1281 Budapest Pf.; 16. e-mail:** [redacted]
mobil telefonszám: + [redacted] útján

a [redacted] Kft. ([redacted]) alperes ellen
munkaszerződés alapján járó juttatások és kártérítés megfizetése iránt indított munkaügyi perben a Kúria
mint felülvizsgálati bíróság által **Mfv. II. 10.067/2016.** ügyiratszámom sz. ügyben hozott **/13. sz. Ítélete**
ellen (a továbbiakban: „Ítélet”), amely korábbi jogi képviselőink részére postai úton 2017. február 23-
án került kézbesítésre, számunkra nyitva álló törvényes határidőn belül

Alkotmányjogi panasszal

élünk az Alkotmánybíróságról szóló **2011. évi CLI törvény** (a továbbiakban: **Abtv.**) **27. §-a** alapján.

I. Eljárási szabályok

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság által **Mfv. II. 10.067/2016.** sz. ügyben hozott **/13. sz. ítéletét** postai
kézbesítés útján korábbi jogi képviselőink a [redacted] Ügyvédi Iroda, illetve [redacted]
[redacted] ügyvéd egyaránt **2017. február 23.** napján vették kézhez, melyre vonatkozó tértivevény
másolatát és a postai szolgáltató igazolását **K/4.** sorszámom mellékletként csatoljuk.

Az „Ítélet” olyan Alaptörvény-ellenes bírói döntés, amely Alaptörvény ellenes módon bírálta el
keresetünket, ezáltal az alábbiakban kifejtettek szerint több, az Alaptörvényben továbbá az Emberi
Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt

Egyezményében biztosított alapjogainkat is közvetlenül sérti. Érintettségünk tekintetében nyilatkozunk, hogy személyünk azonos az „Ítélet” I. rendű II. rendű valamint IV. rendű címzettjeinek a személyeivel továbbá, hogy az „Ítélet” alapjogainkat sérti a lentebb kifejtett módon.

A jelen **panaszunkat** az **Abtv.** továbbá az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló **1001/2013. (II. 27.) AB. Tü. határozat rendelkezéseinek megfelelően**, a törvényes határidőn belül, jogi képviselőnk útján tettük.

Adatkezelési nyilatkozat:

Alulírott [REDACTED] és [REDACTED] valamint [REDACTED] **felperesek**, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II. 27.) Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel az alábbi

jognyilatkozatot

tesszük:

Kijelentjük, hogy a fenti alkotmánybírósági ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz indítványunkban szereplő személyes adataink nyilvánosságra hozatalához

nem járulunk hozzá.

Álláspontunk szerint a Kúria „Ítélete” **felperesenként az Alaptörvényben, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményében (a továbbiakban: EJEE) biztosított emberi jogainkat súlyosan sértő módon került meghozatalra.**

A Kúria határozata Alaptörvénybe illetve az EJEE-be **ütköző módon bírálta el** a munkaszerződés alapján járó juttatások és kártérítés megfizetése iránt indított munkaügyi perünkben **az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelmet.** A döntés több szempontból sérti az alapjogainkat és ennek megfelelően ellentétes az Alaptörvény rendelkezéseivel a lentebb kifejtett módon.

II. Tényállás

A rendelkezésünkre álló jogorvoslati út igénybevétele, továbbá az alapjogainkat sértő „Ítélet” előzményei

2.1. Az elsőfokú eljárás során megállapított tényállás A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elsőfokú ítélete

2.1.1. A kérelmezők (a továbbiakban: **felperesek**) közül az **I. rendű felperes** 2010. augusztus 12-étől állt 2012. augusztus 11-ig terjedő határozott idejű munkaviszonyban az alperessel ügyvezető-helyettes

munkakörben. Munkaszerződése alapján vezető állású munkavállalónak minősült, személyi alapbérét 1.624.000,- forintban állapították meg. Munkaszerződése tartalmazta az éves prémium fizetésére vonatkozó kikötést is akként, hogy a munkáltatóra belső szabályzatok alapján lehet jogosult arra, amelynek mértéke az egyéni teljesítményének értékelésétől és az általa irányított cégre vonatkozó megállapított teljesítmény és eredménycélok elérésétől függ. Az I. rendű felperes munkaszerződését 2010. szeptember 1-jei hatállyal módosították, hogy határozott időre, 2011. május 1-jéig havi 324.800,- forintra változtatták személyi alapbérét azzal, hogy az adott időszakra járó, az eredeti munkabére és a módosított munkabér közötti különbözetet a munkáltató egyszeri juttatásként téríti meg a munkavállaló részére legkésőbb a munkaszerződés megszűnésekor. 2010. szeptember 21-én ismét módosították az I. rendű felperes munkaszerződését, személyi alapbérén felül 7%-os pótlékot kötöttek ki számára az ügyvezető-helyettesi teendőkhöz kapcsolódó kiadások ellentételezéseként, további három havi alapbérének megfelelő egyszeri juttatás kifizetéséről rendelkeztek. 2010. október 20-ával ismételen módosították az I. rendű felperes munkaszerződését, melyben rögzítették, hogy a személyi alapbérén felül éves prémium illeti meg minden ledolgozott hónap értékelése alapján a havi személyi alapbér 10-30%-a közötti mértékben a társaság által kitűzött célok megvalósításától függően. A megállapodás szerint a munkáltató a tárgyhót követő 15. napjáig közli írásban az értékelést, annak hiánya pedig a munkavállalói köteleességek maradéktalan teljesítésének elismerését jelenti, és nem jogosítja fel a munkavállalót arra, hogy a munkavállalót megillető éves prémium összegét mérsékelje. Ugyanezen munkaszerződés-módosításban megállapodtak a felek, hogy az évi 20 munkanap alapszabadságon túl az I. rendű felperest évente 70 nap pótszabadság illeti meg, és amennyiben azt a munkáltató a tárgyévben nem adja ki, annak ellenértéke pénzben megváltásra kerül. Ennek mértéke a pótszabadság minden egyes igénybe nem vett napja után az adott időszakra eső személyi alapbér kétszeres összege. Amennyiben a pénzbeli megváltás év végi kifizetését a munkavállaló anyagi helyzete nem teszi lehetővé, azt legkésőbb a munkaviszony megszűnésekor kell kifizetni. Ugyanezen munkaszerződés 12. pontjában a felek abban állapodtak meg, hogy a munkaviszony bármely ok miatti megszűnése a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. tv. (a továbbiakban: Mt.) 86. § vagy bármely ok miatti megszüntetése esetében (Mt. 87. § (1) bekezdés) a munkáltató kötelezettséget vállal arra, hogy a munkavállalónak kártalanítás címén a havi személyi bére tízszeresét fizeti meg, valamint kiegyenlíti valamennyi, a munkavállalóval szemben fennálló tartozását is.

2.1.2. A II. rendű felperes 2010. július 27-én létesített munkaviszonyt az alperessel ugyancsak ügyvezető-helyettes munkakör ellátására. A munkaszerződés alapján vezető állású munkavállalónak minősült, személyi alapbéréként 2.440.000,- forintban határozták meg. 2010. október 20-án határozott időre, 2011. május 01-jéig a II. rendű felperes személyi alapbérét 1.050.000,- forintra csökkentették azzal, hogy erre az időszakra eső munkabér-különbözetet a munkáltató egyszeri juttatásként legkésőbb a munkaviszony megszűnésekor megfizeti a munkavállaló számára. A II. rendű felperes munkaszerződés-módosítása az éves prémium, a pótszabadság és a munkaviszony bármilyen jogcímen történő megszüntetése esetére járó kártalanítás vonatkozásában megegyezett az I. rendű felperes munkaszerződés módosításában foglaltakkal. A II. rendű felperes esetében 2011. április 1-jével született és III. számú munkaszerződés módosítás is, amelynek tartalma megegyezett a 2010. október 20-án kelt munkaszerződés módosításban foglaltakkal.

2.1.3. A IV. rendű felperes 2010. augusztus 02-ától állt az alperes alkalmazásában személyi asszisztens munkakörben 665.000,- forint személyi alapbér megfizetése mellett. A IV. rendű felperes munkaszerződés-módosítására 2010. november 01-jén került sor, amikortól adminisztrációs vezető munkakörben alkalmazták és vezető állású munkavállalóvá minősítették. 2010. november 01-jétől havi 101.000,- forint prémiumot állapítottak meg számára, valamint az egyéni teljesítményének értékeléséből és az eredménycélok elérésétől függően éves prémiumra vált jogosulttá a I. II. rendű felperesek vonatkozásában előírt feltételekkel azonos módon, továbbá a többi felperessel azonosan állapították meg a IV. rendű felperes 70 nap pótszabadságra és annak megváltására, valamint a munkaviszony bármely okból történő megszüntetése esetére tíz havi alapbérének megfelelő összegű kártalanítás megfizetésére vonatkozó rendelkezéseket.

2.1.4. Az alperes az I. és II. rendű felperes munkaviszonyát 2011. július 15-én, a IV. rendű felperes munkaviszonyát 2011. július 06-án **rendkívüli felmondással** szüntette meg. Ebben azt róta a felperesek terhére, hogy utólagosan elkészített és visszadátumozott munkaszerződést nyújtottak be az alperesi gazdasági társaság munkaügyi osztályán, amelynek nyilvántartását, átvezetését kérték a bérszámfejtési rendszeren. Ezzel különösen elvárható együttműködési kötelezettségüket megszegték, így a munkaviszonyuk fenntartása lehetetlenné vált.

2.1.5. A **felperesek** 2011. augusztus 10-én **keresetet terjesztettek elő**, amelyben az I. rendű felperes 1.624.000,- forint, a II. rendű felperes 2.440.000,- forint, a IV. rendű felperes 1.035.000,- forint prémium, az I. rendű felperes 10.191.600,- forint, a II. rendű felperes 11.120.000,- forint munkabér különbözet, az I. rendű felperes 16.240.000,- forint, a II. rendű felperes 11.120.000,- forint és a IV. rendű felperes 10.350.000,- forint kártalanítás, valamint az I. rendű felperes 2.529.436,- forint a II. rendű felperes 11.090.900,- forint, míg a IV. rendű felperes 3.420.454,- forint szabadság megváltására kérte kötelezni az alperest a perköltség viselése mellett. A felperesek keresetükben előadták, hogy a munkaszerződésük a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 13. § (3) bekezdése alapján a munkavállalókra kedvezőbb szabályozást alkalmazva eltér az Mt. általános rendelkezéseitől, a munkáltató azonban a munkaszerződésben meghatározott juttatásokat nem fizette meg jogviszonyuk megszűntetésekor.

2.1.6. Az **alperes a keresetek elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte a bíróságtól.** Előadta, hogy a felperesek vélhetően magánokirat hamisítás folytán keletkezett munkaszerződés-módosítások alapján nyújtották be az igényüket a bíróságra, amely tárgyban büntető eljárás volt folyamatban. A munkaszerződésnek azon rendelkezései, amelyekre igényüket alapították, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdésébe, a jó erkölcsbe ütköznek, ezért részben semmiské az Mt. 8. § (1) bekezdése alapján. Az alperes állítása szerint a felperesek feltételezhetően 2011. májusában olyan 2010. őszi és 2011. április 1-jére visszadátumozott munkaszerződés-módosításokat kötöttek, amely jelentős többlet juttatásokat biztosítottak számukra. Álláspontja szerint a felperesek 2011. július 3-án próbálták leadni a szerződéseket az alperes munkaügyi osztályán és kérték azok átvezetését a bérszámfejtési rendszeren. Az alperes előadta továbbá, hogy a társasági szerződés 3.2/D pontja alapján a taggyűlés hatáskörébe tartozik az ügyvezető megválasztása, visszahívása és díjazásának megállapítása, valamint a 100.000 euró feletti értékű bármely ügylet megkötésének a jóváhagyása. Érvelése szerint a felperesi szerződések megkötése és díjazása kapcsán az ügyvezető egyedül eljárhat, viszont csak a taggyűlési határozat alapján módosíthatta volna a munkaszerződéseket, a díjazások megállapításának kizárólagos jogköre a társaság taggyűlését illette volna meg, ilyen határozat azonban nem született. Előadta, hogy a perrel érintett időszakban a társaság vezetésében erős összefonódás jött létre, a csoportot ténylegesen a II. rendű felperes irányította. A tulajdonosok és a vezetők között feszültség keletkezett, a tulajdonosok kifogásolták a túlzott költségeket, a veszteséges ügyleteket, azonban 2012. május 31-éig mégis meghosszabbították az ügyvezető megbízását. A II. rendű felperes sem a tulajdonosokat, illetve a 2011. március 27-én tartott taggyűlésen azok tagjait nem tájékoztatta a menedzseri szerződések módosításáról. **Az alperes a per során viszont keresetet terjesztett elő**, amelyben előadta, hogy 2011. február 25-én az alperes nevében a II. rendű felperes vállalkozási szerződést kötött egy hongkongi székhelyű társasággal, amelyből adódóan az alperes összesen 190.000,- eurót utalt jogosulatlanul a részére. Ezen felül a II. rendű felperes szintén a fenti társasággal kölcsönszerződést kötött, amely alapján az alperes 300.000 euró kölcsönt vett fel, a II. rendű alperesnek azonban nem volt jogosultsága a jogügylet megkötésére, az alperesnek pedig nem volt szüksége a részére folyósított kölcsönre. E jogügyletekkel az alperes állítása szerint őt 190.000,- euró kár érte, amire figyelemmel 50.465.000,- forint és kamatai megfizetésére kérte kötelezni a felpereseket. Arra is hivatkozott, hogy azért valamennyi felperessel szemben terjesztette elő a keresetét, mert azok közös összehangolt tevékenységükkel szegték meg a munkaviszonyból eredő kötelezettségeiket, ugyanakkor pont nekik lett volna munkaköri köteleességük a szerződések létrejöttének és teljesítésének a megakadályozása, továbbá azok megfelelő archiválása, valamint az alperesi társaságot ért anyagi kár a megakadályozása. **A felperesek a viszontkereset**

elutasítását kérték. Előadták, hogy az alperes az általa kifogásolt szerződést nem támadta meg, amennyiben pedig a szerződések jogszabályba ütközőek, vagy semmisek, az alperesnek az azokat aláíró egyyszemélyi felelősséggel rendelkező ügyvezetővel szemben kellett volna fellépnie.

2.2.1. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 24.M. 1322/2013/51. számú kiegészítő ítéletével (K/6. sorszámom mellékelve) kijavított és kiegészített 24.M. 1322/2013/44. számú ítéletével (K/5. sorszámom mellékelve) kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 10.191.600,- forint elmaradt munkabért és késedelmi kamatát, 1.624.000,- forint prémiumot és késedelmi kamatát, valamint 16.240.000,- forint kártalanítást és késedelmi kamatát, a II. rendű felperesnek 11.120.000,- forint elmaradt munkabért és késedelmi kamatát, 2.440.000,- forint prémiumot és késedelmi kamatát, valamint 24.400.000,- forint kártalanítást és késedelmi kamatát, a IV. rendű felperesnek 1.035.000,- forint prémiumot és késedelmi kamatát, 928.000,- forint elmaradt munkabért és késedelmi kamatát, 10.350.000,- Forint kártalanítást és késedelmi kamatát, valamint 1.710.000,- forint szabadságmegváltást és késedelmi kamatát. A I. és II. rendű felperesek ezt meghaladó keresetét elutasította. A bíróság az alperest kötelezte, hogy a felpereseknek egyetemlegesen fizessen meg 1.270.000,- forint perköltséget továbbá az alperes viszont keresetének elutasítása következtében további 1.440.000,- forint elsőfokú perköltség megfizetéséről is rendelkezett. Az ítélet alapján az alperes külön felhívásra az államnak 1.500.000,- forint eljárási illetéket is köteles megfizetni.

2.2.2. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesek a munkáltatói jogkör gyakorlójával állapodtak meg a munkaszerződéseik módosításáról, az ügyvezető igazgató pedig jogosult volt az alperes nevében ezek aláírására. Amennyiben az alperesi ügyvezető a felperesek munkaszerződésének és azok módosításának megkötésével nem a vonatkozó jogszabályok és a társaság belső rendelkezései figyelembevételével járt el, ebben az esetben lehetősége lett volna az alperesnek arra, hogy az ügyvezető ellen esetleges kártérítési pert indítson. A bíróság álláspontja szerint a felpereseket a munkaszerződés tartalmáért felelőssé tenni jogi értelemben sem lehetséges. A felperesekkel szemben megindított büntető eljárás, továbbá a bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás sem támasztotta alá az alperes azon perben tett állítását, hogy a felperesek munkaszerződésai vonatkozásában magánokirat hamisítás történt volna. Ennek vizsgálata során a bíróság nem értékelte bizonyítékként azok sorából kirekesztette az alperesi szervezet HR ügyintézőjének feljegyzését illetve a perben tett tanúvallomását tekintettel arra, hogy a felperesek késedelmes iratleadásával kapcsolatban, e körben a büntető eljárás során ellentmondásos nyilatkozatot tett. A 2011. március 22-én felvett emlékeztető, az ügyvezető által adott nyilatkozat, valamint a tanúvallomások és egyéb bizonyítékok összevetése alapján a bíróság azt állapította meg, hogy a felperesek munkaszerződés módosításai az akkori felek, azaz ügyvezető, mint munkáltatói jogkör gyakorlója és a felperesek, mint munkavállalók akaratát tükrözte, ezért az esetleges visszamenőleges dátumozás sem eredményezte volna a munkaszerződés-módosítások semmisségének a megállapítását. Magalapozottnak találta az elsőfokú bíróság a felperesek elmaradt munkabér-különbözet iránti igényét is figyelemmel arra, hogy – a felek külön megállapodása alapján meghatározott időre – a munkáltató a munkabért csökkentett összegben folyósította számukra azzal a kikötéssel, hogy a különbözetet a későbbiekben részükre megtéríti. Ugyancsak megalapozottnak találta a bíróság a felperesek prémium kifizetésre vonatkozó igényét is figyelemmel arra, hogy a munkáltató mulasztotta el a prémium feltételek kitézését, így megállapodásuk alapján ebben az esetben jogosulttá váltak a munkavállalók az adott juttatásra. Ezen megállapodás nem ütközött sem jogszabályba, sem munkaviszonyra vonatkozó szabályba. Ugyancsak **megalapozottnak találta a bíróság felperesek kártalanítás megfizetése iránt előterjesztett igényét.** A felek megállapodása alapján ez a juttatás rendkívüli felmondás esetén is megillette a munkavállalókat, az Mt. általános III. részében írt rendelkezéseitől történő ilyen eltérés pedig az Mt. 13. § (3) bekezdése megengedte. **A bíróság álláspontja szerint a megállapodás nem ütközik a Ptk. 200. § (2) bekezdésébe sem, mivel a bírói és a vonatkozó Kúriai joggyakorlat szerint, hogyha a fél a szerződés semmisségének megállapítása iránti keresetében a jó erkölcsbe ütközés ténybeli alapjaként olyan körülményre hivatkozik, amely önálló megtámadási kereset alapjául szolgálna, a szerződés érvénytelensége ezen a címen nem állapítható meg. Az alperes a bíróság által megállapított tényállás szerint a perben csak**

állította, hogy a felperesek munkaszerződésai nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütköznek, ebben a körben azonban semmilyen tényállítást nem tett. A munkaviszony megszűnésének esetére kikötött úgynevezett lelépési pénz vagy kártalanítás meghatározása a felperesek esetében a megszokott helyzettől annyiban tér el, hogy azt rendkívüli felmondás esetére is kikötötték. A kártalanítás a felperesekre, mint munkavállalókra nézve kedvezőbb feltétel, mivel rendkívüli felmondás esetén a felpereseket semmilyen jogcímen, jogszabály alapján juttatás nem illette volna meg. **Az ügyvezető illetve a felperesek a többségi orosz tulajdonos tudtával terjesztették ki a munkaszerződés vezetését védő kondícióit, az pedig a munkaügyi peren kívül eső körülmény, hogy a többségi tulajdonos a kisebbségi magyar tulajdonost miről és miként tájékoztatta. A bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeképpen megállapította továbbá, hogy a munkáltató nemcsak az orosz állampolgárságú vezetői számára biztosította a plusz juttatásokat, hanem azokat az orosz vezetés egyes magyar vezetőkre is ki kívánta terjeszteni.** Ezt erősítette meg a következő orosz nemzetiségű ügyvezető 2011. július 5-i, és magyar nemzetiségű ügyvezető 2011. április 1-jei munkaszerződés-módosításában foglaltak is, melyek a felmondás esetére járó kártalanítást, valamint a 70 nap vezetői szabadságot és a prémiumot tartalmazták, ami azt támasztotta alá a bíróság álláspontja szerint, hogy az újabb ügyvezető sem tette vitássá a munkaszerződés módosítások tartalmát. **A lefolytatott bizonyítási eljárás során a bíróság azt is megállapította, hogy a felpereseknek az alperestől való távozása időpontja 2011. július, ettől az időponttól kezdve addig, amíg az alperes a keresetlevelet kézhez nem vette, semmilyen lépéseket nem tett a munkaszerződések megtámadására, holott az Mt. 7. §-a alapján erre már akkor is lehetősége lett volna. Ebből következően a keresetlevél kézhezvételét követően az alperes minden cselekménye annak érdekében történt, hogy a felperesek keresetét képező, magas összegű kifizetést ne keljen teljesítenie.** A szabadságmegváltás körében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. és II. rendű felperesek vezető állású munkavállalóknak minősültek, munkaidő beosztásukat, illetve szabadságuk igénybevételét maguk állapították meg, ezért bár részesülhettek pótszabadságban, az önhibájukból igénybe nem vett szabadság megváltására vonatkozó igényüket elutasította. A IV. rendű felperes vonatkozásában a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy nem minősül vezető állású munkavállalónak, így az Mt. 134. § (1) bekezdése alapján a ki nem adott szabadságát a munkaviszony megszüntetésekor meg kell váltani az Mt. 151. § (2) bekezdése e) pontja alapján a távolléti díjnak megfelelő összegben.

Az alperes viszontkeresete vonatkozásában az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy nem volt megállapítható a munkaügyi perben az, hogy az alperes által megjelölt szerződések fiktívek voltak és ezekből a felperesek összehangolt, együttműködő magatartása eredményeként az alperest kár érte volna. A szerződéseket az ügyvezető írta alá, az a körülmény pedig, hogy a felperesek összefonódó kört képeztek az alperes irányításán belül, önmagában nem kellő indok a károkozó magatartás megállapításához. A vitatott szerződéseket az alperes a beszámolójában, ügyleti könyveiben szerepeltette, azokat nyilvántartotta, beszámolójában viszont nincs feltüntetve egyik szerződés sem vitatott követelésként. Az alperes azt sem bizonyította a perben, hogy melyik felperes, milyen magatartással milyen összegű kárt okozott, ezért a viszontkeresetét a bíróság elutasította.

2.3. A másodfokú eljárás során megállapított tényállás A Fővárosi Törvényszék másodfokú ítélete

2.3.1. Az alperes az elsőfokú ítélet ellen fellebbezést nyújtott be, amelyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a felperesek perköltségben marasztalását kérte. Az alperes fellebbezésében foglaltak szerint a bíróság megsértette a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. §-ában foglaltakat, a bizonyítékokat nem összességükben és valóságukban értékelte, olyan megalapozatlan és iratellenes következtetéseket vont le, amelyek miatt az ítélete megalapozott nem lehet. Összefoglalóan fenntartotta és megismételte az elsőfokú eljárásban is kifejtett érvelését.

2.3.2. Az alperes fellebbezésével szemben a **felperesek jogi képviselői fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték**, hangsúlyozva azt, hogy az alperes viszontkeresete alkalmatlan volt és maradt az érdemi elbírálásra, mert az alperes a felperesek személyre lebontott közrehatását és a kár bekövetkeztét sem tudta kétséget kizáróan igazolni.

2.3.3. Az alperes fellebbezése folytán eljáró **Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 4. Mf. 680.234/2015/5.** számú ítéletével (K/7. sorszámom mellékelve) az elsőfokú bíróság kijavított és kiegészített ítéletét a fellebbezett részben helybenhagyta és kötelezte az alperest, hogy a I. és IV. rendű felperesi képviselőknek nettó 720.000,- forint, a IV. rendű felperes képviselőjének bruttó 635.000,- forint másodfokú perkiöltséget, valamint a Magyar Államnak 2.500.000,- forint fellebbezési eljárási illetéket fizessen meg. Határozata indoklásában kifejtette, hogy a felperesek nem terjesztettek elő fellebbezést, illetve csatlakozó fellebbezést az I. és II. rendű felperesek a pótszabadság megváltása iránti keresetüket elutasító rendelkezése, illetve a IV. rendű felperes távolléti díj számítására vonatkozó ítéleti döntésével szemben. A másodfokú bíróság ítéletében kifejtette, hogy **a bíróság rendkívül széles körű, részletes bizonyítást folytatott le, a tényállást megállapította, a feltárt tényeket okszerűen mérlegelte, a vonatkozó jogszabályok alkalmazásával meghozott döntésével és annak indokaival egyetértett, további bizonyítást a fellebbezésében maga az alperes sem tartott szükségesnek.** Nem volt megállapítható az elsőfokú eljárás során olyan eljárási hiba sem, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését vonta volna maga után. Az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtette azokat az indokokat, ami miatt az indítványozott tanú meghallgatását a bíróság mellőzte, a tárgyalás berekesztése előtt maga az alperes sem nyilatkozott úgy hogy további bizonyítási indítványa lenne. Megállapította, hogy az alperes a perben nem tudta aggálymentesen bizonyítani azt, hogy bűncselekményt követtek el a felperesek, az alperes által indított büntetőeljárások ugyanis megszüntetésre kerültek a nyomozó hatóság által, és az sem nyert bizonyítást, hogy a munkaszerződés módosítások visszamenőleges dátummal készültek volna, így azok semmiek lennének. A perben keletkezett iratokból megállapíthatónak találta a bíróság, hogy **a munkaszerződés-módosítások során a felperesek az Mt. vonatkozó rendelkezéseit nem sértették meg**, azok egy folyamat eredményeként jöttek létre, amelyben részt vett a munkáltatóval szerződéses viszonyban álló ügyvédi iroda is, továbbá annak tartalmát a menedzsmen is megvitatta. A taggyűlési jóváhagyások hiánya pedig még akkor sem lenne a felperesek terhére róható, ha ezek szükségesek lettek volna a felperesek munkaszerződéseinek a módosításához. A felperesek, mint munkavállalók vettek részt ebben a szerződéskötési folyamatban, a munkáltató részéről pedig az arra jogosult munkáltatói jogkörgyakorló. Amennyiben az alperes belső szabályaival a szerződéskötés folyamata ellentétes, úgy az abból eredő igényét a munkáltató a képviselőjében eljáró személlyel szemben lehetett volna érvényesíteni. **Az elsőfokú bíróság értékelte az alperesnek a Ptk. 200. § (2) bekezdésére, azaz a szerződésnek a jó erkölcsbe ütközésére vonatkozó hivatkozásait is.** A Törvényszék ítélete szerint helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy **önmagában a feltűnő értékaránytalanság nem eredményezi a szerződés jó erkölcsbe ütközésének a megállapítását.** (BH2013.187 BH201144.) Abban az esetben, ha a munkáltató úgy véli, hogy feltűnő értékkülönbség áll fenn, akkor a megállapodást ezen a címen megtámadhatta volna, erre azonban nem került sor. Egyetértett a bíróság az elsőfokú bíróság azon okfejtésével is, hogyha a munkáltató a jó erkölcsbe ütközés ténybeli alapjaként olyan körülményre hivatkozik, amely önálló megtámadási kereset alapjául szolgálna, a szerződés érvénytelensége jó erkölcsbe ütközés címén nem támadható meg. A perbeli esetben az alperes a szerződés-módosításoknak a jó erkölcsbe ütköző jellegét arra hivatkozással kérte megállapítani, hogy a megállapított juttatások aránytalanul magasak, s azok olyan módon jöhettek létre, amelyben az alperes tévedésben volt, tehát a megtámadhatóság körében értékelhető indokokra hivatkozott. Mivel a megtámadási határidőt elmulasztotta, utóbb nem hivatkozhat a határidő nélkül előterjeszhető semmisségi okként is ugyanazon indokokra. A Fővárosi Törvényszék ítéletében értékelte és rögzítette is azt a körülményt is, hogy az alperes nem bizonyította a perben, hogy a felperesekkel azonos szinten tevékenykedő munkavállalók juttatásai lényegesen alacsonyabbak vagy szűkebb körűek voltak, mint a felpereseké. A viszontkereset vonatkozásában megállapította, hogy a felperesek nem írták alá a

munkáltató által kifogásolt szerződéseket, ezért az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a szerződéskötés és a teljesítés folyamatában a felperesek a munkaköri köteleységüket nem teljesítették vagy szándékosan, illetve súlyos gondatlansággal az alperesnek kárt okoztak, továbbá okozati összefüggés állt fenn a felperesek magatartása és a keletkezett kár között. Az alperes azt sem bizonyította, hogy a szerződéskötésekben ki vett részt, a moszkvai anyacégtől származó teljesítés igazolásokat miért nem fogadta el és miért nem indított a szerződés semmiségének megállapítására eljárást a szerződő partnerrel szemben. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperest e körben mulasztás terheli és igényérvényesítés elmaradásának következményeit nem háríthatja át a felperesekre.

2.4. Az alperes felülvizsgálati kérelme, a felperesek felülvizsgálati ellenkérelme.

2.4.1. A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, (K/8. sorszámom mellékelve) melyben elsődlegesen azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedően akként változtassa meg, hogy a felperesek keresetét utasítsa el, másodlagosan helyezze azokat hatályon kívül és marasztalja a felpereseket a perköltségben. A felülvizsgálati kérelem érvelése szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 206. §-ban foglalt kötelezettséget, iratellenes, téves értelmezés útján a tényállást helytelenül állapította meg és ebből téves jogi következtetéseket vont le. A bizonyítékokat nem rendezte zárt okozati láncba, alperesi bizonyítási indítványok elutasításának okát nem adta, arra ki sem tért. Kifogásolta, hogy nem megfelelő módon értékelték a bíróságok a per során meghallgatott egyik tanú vallomását, amelyekből egyértelműen kiderül, hogy szóba nem kerülhetett olyan tartalmú szerződés módosítás a munkavállalók vonatkozásában, amely a per alapját képezi. Ebből a jó erkölcsbe ütközés, mint semmiségi ok is levezethető, hiszen az alperesi társaság helyzete, sem a felperesek munkavégzése, sem a tulajdonosi akarat nem indokolta vagy tette lehetővé az ilyen súlyosan egyoldalú szerződés létrejöttét. E tanúvallomás megerősítette azt is a csatolt okiratok, a társasági szerződés és a kialakult ügyrend mellett, hogy szükség volt a taggyűlési határozatra a felperesek vonatkozásában, különös tekintettel a bértömegre és a gazdasági eredményre is. A szerződések vissza dátumozása nem a munkáltató és munkavállalók akaratából született, hanem azzal ellentétesen a felperesek egymás között hozták azokat létre. Mindent alátámasztja az alperes által megbízott ügyvédi irodával folytatott levelezés és a meghallgatott tanúk nyilatkozata is. Az alperes felülvizsgálati érvelése szerint a perben meghallgatott egyik tanú tanúvallomásában előadta, hogy a felperesek tisztában voltak a tevékenységük tisztességtelenségével és őt magát is a IV. rendű felperes győzte meg őt arról, hogy írja alá azt a szerződést, amely részben hasonló előírásokat tartalmazott. Az Mt. 8. §-ára és a Ptk. 200. §-ra hivatkozva az alperes felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy **a semmisség kérdése** leggyakrabban jogvitákban merül fel, így nem lehet arra alapozni az ítéletet, hogy más eljárásokban addigi megtámadással nem élt, a semmiségre pedig határidő nélkül lehet hivatkozni. Nem lehet elfogadni olyan jó erkölcsbe ütköző szerződéses feltételek beemelését a munkaszerződésbe, amelyek a szerződéskötés időpontjában gazdaságilag célszerűtlenek, előnyeiket tekintve eltűntek és méltánytalanok a felperesek vonatkozásában. A felülvizsgálati kérelem érvelése szerint a munkaszerződés-módosítások jó erkölcsbe ütköző volta a teljesítmény nélküli elfogadhatatlan gazdasági körülmények között eltitkoltan és csalárd módon maguknak biztosított előnyben is rejlik. E körben a taggyűlési jegyzőkönyvek és a perben meghallgatott egyik tanú tanúvallomásának megfelelő értékelése is elmaradt. Az alperesi képviselő érvelése szerint a beszerzett adatokból az is megállapítható, hogy sem az orosz, sem a magyar tulajdonos nem tudott a szerződésekről, a vissza dátumozásra és a későbbi leadásra azért volt szükség, mert a taggyűlés nem járult hozzá az ilyen tartalmú munkaszerződés-módosításokhoz. Az alperes kifogásolta továbbá az alperesi társaság akkori ügyvezetőjének a nyilatkozatát is, amelyet a bíróság bizonyítékként értékelt, holott az alperes álláspontja szerint nyilvánvalóan érintett volt a jogsértésben, abban ő is tevékenyen részt vett. A viszontkereset vonatkozásában a bíróság a meghallgatott tanúk nyilatkozatait csak részben értékelte, akkor is csak a felperesek javára. A keletkezett kár vonatkozásában a megállapított tényállás nem helytálló, a pénzmozgások és a tanúvallomások értékelése nem teljes körű.

2.4.2. A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben kérték, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn és marasztalja az alperest a felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült perköltségben. Az I., II., és IV. rendű felperes képviselője kifejtette, hogy az **alperes felülvizsgálati kérelme** nem tesz eleget a Pp. 272. § (2) és (3) bekezdéseiben foglaltaknak. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása részletes és egyértelműen rögzíti az eljárás során feltárt tényállást, döntését zárt logikai láncolatra építette fel, tételesen ismertette minden bizonyítékot és releváns jogszabályi hivatkozásokat. Arra, hogy a megállapodások nem ütköznek a jó erkölcsbe, az első és másodfokú bíróságok egyezően következtettek, az e körben tett alperesi állításokat az eljárt bíróságok értékelték. E körben az alperes az elsőfokú eljárás során semmilyen tényállítást nem tett, a felperesi munkaszerződéseket akkor kezdte támadni, amikor a felperesek keresetüket a bíróságra benyújtották. Az alperes ezen bizonyíték nélkül előadott állítását eljárása során a másodfokon eljárt bíróság ítéletében külön is értékelte. A viszontkereset vonatkozásában szintén helytállóan került feltárára a tényállás és megfelelő jogi következtetést vontak le abból a bíróságok. (K/9. sorszámom mellékelve) A IV. rendű felperes felülvizsgálati ellenkérelmében előadta, hogy az **alperes felülvizsgálati kérelme** nem tesz eleget a Pp. 272. § (2) és (3) bekezdéseiben foglaltaknak. Kérelme **lényegében az első és másodfokú ítélet rendelkezései felülmérlegelésére irányul, nem tartalmaz azonban konkrétumokat, melyek részletezése az I. és II. fokú eljárás iratanyagának felhasználásával bemutatná, hogy hol, melyik részben iratellenes a megállapított tényállás, milyen jogszabályok alkalmazása iratellenes, hol szakadt meg a tényállás megállapításában a logikai lánc és ezek eredményeképpen az alperes a határozat megváltoztatását milyen tényekre alapozza.** Az elsőfokú bíróság igen széleskörű bizonyítást folytatott le, s a bizonyítékokat a maguk összességében értékelte. Az elsőfokú bíróság kellő körültekintéssel hosszú ideig tartó bizonyítási eljárást követően, okirati bizonyítékokkal összefüggő tanúvallomásokra alapozva tételesen ismertette az egyes bizonyítékokat, azok jogszabályi hivatkozásait, zárt logikai lánc kialakításával hozta meg az ítéletét. **A felülvizsgálati kérelem nem tartalmaz olyan tény, amely hivatkozna bármely, az iratanyagban meglévő írásbeli bizonyíték vagy tanúvallomás azonosítására alkalmas részére.** Az alperes felülvizsgálati kérelmében nincsen megjelölve egyetlen egy jegyzőkönyv vagy okirat bármely oldala, az abban szereplő szövegrésze. **Nem tartalmaz összehasonlítást a tekintetben, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás vagy bizonyíték mely részével ellentétes más, a per iratanyagában fellelhető okirati bizonyíték vagy tanúvallomás.** Az alperes felülvizsgálati kérelmében nem terjesztett elő konkrét kérelmet viszontkeresetével kapcsolatban, így nem állapítható meg, hogy milyen tartalmú döntést tartana helyesnek a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését követően. (K/10. sorszámom mellékelve)

III.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

3.1. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv. II. 10.067/2016/13. sz. ítéletével (K/11. sorszámom mellékelve) a Fővárosi Törvényszék 4. Mf. 680.234/2015/5. számú ítéletét abban a részben, amellyel helyben hagyta a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 24.M. 1322/2013/51. számú kiegészítő ítéletével kijavított és kiegészített 24.M. 1322/2013/44. számú ítéletének azon részét, amelyben kötelezte az alperest, hogy kártalanítás címén fizessen meg az I. rendű felperesnek 16.240.000,- forintot, a II. rendű felperesnek 24.400.000,- forintot, a IV. rendű felperesnek 10.350.000,- forintot – a perköltségre is kiterjedően – **hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet e körben megváltoztatta, és a felperesek keresetét elutasította. A I-IV. felperesek elsőfokú perköltségét 250.000,- forintra, a IV. rendű felperes elsőfokú perköltségét bruttó 101.600,- forintra leszállította. Egyben a Kúria kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a I. rendű felperesnek bruttó 254.000,- forint, a II. rendű felperesnek bruttó 63.500,- forint, a IV. rendű felperesnek pedig 152.400,-**

forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási rész költséget. Az alperest a Kúria 3.500.000,- forint felülvizsgálati eljárási illeték fizetésére kötelezte. A Kúria ítéletével az I. rendű felperest 2.923.000,- forint, a II. rendű felperest 4.392.000,- forint, a IV. rendű felperest pedig 1.863.000,- forint első, másodfokú és felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

3.2. A Kúria ítélete alapján az **alperes felülvizsgálati kérelme részben megalapozott.** Az alperes felülvizsgálati kérelmében azt kifogásolta, hogy a jogerős ítélet sérti a Pp. 206. §-át, továbbá az Mt. 8. §-t, illetve a Ptk. 200. §-t is. Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok nem kellő módon értékelték a rendelkezésre álló bizonyítékokat, a körben, hogy a felperesek szerződésmódosításához szükség lett volna a taggyűlés határozatára. Nem vették figyelembe az egyik tanú vallomását sem. A Kúria ítélete szerint az alperes állításával ellentétben megállapítható, hogy a perbeli időszakban hatályos, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 28. § (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a gazdasági társaság munkavállalóival szemben a munkáltatói jogokat – ha a társasági szerződés eltérően nem rendelkezik – a vezető tisztségviselő gyakorolja. A Gt. 29. §-a rendelkezése szerint a képviseleti jog korlátozása illetve megosztása harmadik személyekkel szemben nem hatályos. A társasági szerződés ügyvezetőről rendelkező pontja alapján a társaság ügyeinek intézését és a társaság képviseletét az ügyvezető önállóan látja el, aki egyben jogosult a társaság képviseletére is. Ezzel összhangban álló rendelkezést tartalmaz az alperes adott időszakban hatályos szervezeti és működési szabályzata is. Az alperes nem csatolt olyan bizonyítékot, amely megerősítette volna a perben meghallgatott egyik tanú állítását, mely szerint az ügyvezető munkáltatói jogkörét a tulajdonosi döntések korlátozzák. Ennek esetleges bizonyítása esetén sem eredményezhette volna az ügyvezető által aláírt munkaszerződés módosítások ezen ok miatti érvénytelenségét, figyelemmel arra, hogy ez a Gt. 29. §-ba ütközött. Helytállóan állapította meg a törvényszék, hogy amennyiben az ügyvezető a munkaszerződések módosítása kapcsán megszegte a tulajdonosok között létrejött valamely megállapodást, úgy az alperesek ezzel kapcsolatos igényét vele szemben kellett volna érvényesítenie. Mindezek alapján megállapítható, hogy a **munkáltatói jogkör gyakorlása vonatkozásában az eljáró bíróságok helytállóan értékelték a rendelkezésre álló bizonyítékokat, az nem sérti a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltakat.**

Felülvizsgálati kérelmében az alperes azt is kifogásolta, hogy helytelenül állapították meg az eljáró bíróságok a **szerződés-módosítások vissza dátumozásával kapcsolatos tényállást** illetve nem megfelelő módon értékelték a perben meghallgatott egyik tanú nyilatkozatát, valamint az alperes megbízásából eljáró ügyvédi irodával folytatott e-mail levelezés tartalmát. Az eljáró bíróságok a szerződések vissza dátumozásával kapcsolatos alperesi állítás vonatkozásában – amely részben a felperesek munkaviszonya azonnali hatállyal történő megszüntetésének az indoka volt – széleskörű bizonyítási eljárást folytattak le. E tárgyban az alperes kezdeményezésére büntető eljárás indult a felperesekkel szemben, az azonban megszüntetésre került. **A bíróság által meghallgatott tanúk illetve okirati bizonyítékok nem támasztották alá az alperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott állításait.** Az alperes nem bizonyította azt az állítását, hogy a felperesek munkaszerződés-módosításaira nem az azokon szereplő időpontban, hanem azt követően került sor.

3.3. Az alperes mind a peres eljárás során, mind a felülvizsgálati kérelmében arra is hivatkozott, hogy a felperesek keresetének alapjául megjelölt **munkaszerződés-módosítások a jó erkölcsbe ütköznek.** Az Mt. 13. § (1) bekezdése szerint a munkaviszonnyal összefüggő kérdéseket törvény, illetőleg törvényi felhatalmazás alapján egyéb jogszabály szabályozza. A perben még irányadó korábbi Mt. hatálya alatt a Ptk. rendelkezései alkalmazásának kivételesen van helye, és csak annyiban, amennyiben az Mt. az adott kérdésben tételes szabályt nem tartalmaz, és a polgári jogi szabály alkalmazása nem vezet a munkaviszonyra vonatkozó elvekkel ellentétes eredményre. (BH 1998. 506.) A Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, ami jó erkölcsbe ütközik. **E körben az alperes azzal érvelt, hogy sem a társaság anyagi helyzete, sem a felperesek munkavégzése, sem a tulajdonosi akarat nem indokolta vagy tette lehetővé az ilyen súlyosan egyoldalú szerződés létrejöttét.** Érvelése szerint jó erkölcsbe ütköző megállapodás, ha a szerződés időpontjában gazdaságilag célszerűtlen, előnyeit

tekintve eltúlzott és méltánytalan. Az a tulajdonosi kör hozzájárulása nélkül született és ellentétes a társasági szerződéssel és a kialakult eljárási renddel. Azokat a tulajdonosokat megtévesztve kötötték, eltitkoltan, család módon.

A Kúria ítélete szerint az erkölcs fogalmán összességben helyesnek tartott olyan szabályokat értjük, amelyek túlmutatnak a jog és egyéb írott rendelkezések keretein. Az erkölcs azon elvek összessége, amely a helyes és helytelen, a társadalmi jó és rossz megkülönböztetését segíti. A jó erkölcs védelme alatt a törvény a közérdekbe ütköző törekvést kifejező magatartások tiltását érti. A Ptk.-hoz fűzött magyarázat szerint jó erkölcsbe ütközésnek minősül a szerződés, amelyet jogszabály tételesen nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege vagy ezért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat vagy szokásokat nyilvánvalóan sérti, s ezért az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak minősíti.

Helyállóan állapították meg az eljáró bíróságok, hogy nincs helye a jó erkölcsbe ütközés miatti semmisség megállapításának abban az esetben, ha a kérelem alapjául szolgáló indokok külön jogcímen előterjeszhető kereset ténybeli alapjának felelnek meg. Egységes a bírói gyakorlat abban, hogy a jó erkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségi jog szabályozásának célja nem lehet a szerződés más címen elmulasztott megtámadásának pótlása. (BH 2016.149., BH 2011.44.) Ennek megfelelően **helyállóan jutottak az eljáró bíróságok arra a következtetésre, hogy az alperes a felperesek által megkötött megállapodások jó erkölcsbe ütközését részben olyan körülményekre hivatkozva állította, amely önálló megtámadási kereset alapjául szolgálhatott volna, így a munkaszerződések egészének semmissége nem állapítható meg. Ezt meghaladóan azonban az eljáró bíróságok az alperes hivatkozásait a munkaszerződés valamennyi, az egyes törvényben meghatározottakat meghaladó juttatásokra vonatkozó rendelkezése tekintetében egyébként tévesen nem vizsgálták, pedig az alperes mindazon rendelkezés tekintetében semmisségre hivatkozott, amelyre a felperesek igényüket alapították.** A Kúria ítélete alapján ebből következően jogszabálysértően figyelmen kívül maradt, hogy az alperes nem csak azt kifogásolta, hogy a felperesek teljesítése, illetve részükre nyújtott juttatások között feltűnő az értékaránytalanság, illetve megtévesztés történt. Az alperes a perbeli iratokból kitűnően azzal is érvelt, hogy a munkaszerződések előnyeit tekintve nem csak eltúlzottak, hanem méltánytalanok is, súlyosan egyoldalúak, és teljesítmény nélkül biztosítanak előnyöket.

A Kúria ítélete alapján az a körülmény, hogy a munkaszerződés-módosítások egésze tekintetében nem állapítható meg semmisségi ok, nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a szerződés-módosítás egyes rendelkezései vonatkozásában megállapítható legyen. Ennek megfelelően nem mellőzhető a munkaszerződés-módosítás egyes kifogásolt rendelkezései vonatkozásában az érvénytelenség vizsgálata. Mivel az alperes felülvizsgálati kérelmében a kifogásolt munkaszerződés módosítások valamennyi rendelkezése tekintetében vitatta azok érvénytelenségét, a többről a kevesebbre való következtetés elvéből adódóan a Kúria a munkaszerződés-módosítások 8., 10. és 12. pontjai érvényességét egyenként is vizsgálta. A munkaszerződés-módosítások 8. és 10. pontja vonatkozásában nem jogszabálysértő az eljáró bíróságok jogkövetkeztetése, mely szerint e két rendelkezés, amelyben az alaphoz felül éves prémium megfizetésére, a pótszabadság mértékére és annak pénzbeli megváltására vonatkozik, nem tekinthető a jó erkölcsbe ütközőnek. Nem jogszabálysértő az elmaradt munkabér megfizetésére vonatkozó kötelezettségvállalás sem. **Valamennyi felperes munkaszerződés-módosításának 12. pontja azonban tartalmazza azt a rendelkezést, mely szerint a felek kifejezetten megállapodnak abban, hogy a munkaviszony bármilyen ok miatti megszüntetése (Mt. 86. §) vagy bármely ok miatti megszüntetése esetén (Mt. 87. § (1) bekezdés) a munkáltató kötelezettséget vállal arra, hogy a munkavállalónak kártalanítás címén a havi személyi alaphétre tízszeresét megfizeti.** Ennek megfelelően a felperesek és az akkori ügyvezető abban állapodtak meg, hogy akár az Mt. 86. §-ában felsorolt megszüntési módok bármelyike bekövetkezik, illetve ha a munkaviszony megszüntetésére közös megegyezéssel, rendes felmondással, de akár rendkívüli felmondással kerül sor, a munkáltató minden további feltétel vizsgálata nélkül tíz havi személyi alaphétre megfelelő összegű kártalanítást köteles fizetni. Az alperes az eljárás során arra is hivatkozott, hogy a szerződéses kikötés

vonatkozásában a perbeli megállapodások a tisztességes eljárás követelményébe, így a jó erkölcsbe ütköznek. **Az eljárt bíróságok a szerződés-módosítás 12. pontja vonatkozásában azonban tévesen csupán az arányosság kérdését vizsgálták, s a szerződés-módosítás egészének érvényessége tárgyában foglaltak állást, így megállapításaik is e körben helytállóak.** A bírói gyakorlat szerint a szerződés nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütköző voltának megítélésénél nem a szerződő fél elleni egyéni érdeksérelmét kell vizsgálni, hanem azt, hogy a jogügylet társadalmilag elítélhető-e vagy azt az általános társadalmi megítélés egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak tartja-e (DBT 2007. 1585.) A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítéletben foglaltakkal egyezően azt helytállóan állították, hogy az Mt. 13. § (3) bekezdése lehetőséget biztosított számukra arra, hogy a munkáltató egyetértésével a munkaszerződés-módosításai során a szerződés 3. részében meghatározott szabályoktól eltérjenek és a munkavállalókra kedvezőbb feltételt állapítsanak meg. A Kúria ítélete alapján azonban e jogosultságnak gátat szabott az, hogy a megállapodás nem sérthette a jó erkölcsöt. Az Mt. mind a megszűnés, mind a megszüntetés eseteit taxatív módon határozza meg, nincs lehetőség olyan megszűnési ok megállapítására, amelyet az Mt. nem tartalmaz. A törvény egy koherens rendszerben határozza meg, hogy milyen feltételek esetén milyen következményekkel lehet a jövőre felszámolni a felek között fennállt munkaviszonyt. A hosszabb ideje fennálló munkaviszonyoknak a munkáltató általi egyoldalú megszüntetéséhez a munkajogban különböző juttatások fűződnek kivéve azonban a rendkívüli felmondás esetét. Ez egy speciális jogviszony megszüntetési módnak tekinthető, mivel erre a másik fél súlyosan jogsértő magatartása következtében kerülhet sor, ha a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan, vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi, vagy egyébként olyan magatartást tanúsít, amely a munkaviszony fenntartását lehetetlenné teszi. Ebben az esetben – különös tekintettel a súlyosan jogsértő magatartásra – szankcióként a jogviszony azonnali hatállyal kerül felszámolásra, minden többletjuttatás megfizetése nélkül. A peres felek a munkaszerződés-módosítás 12. pontját úgy állapították meg, hogy abba – a felperesek keresetéből is kitűnően – azt is beleértették, hogy a munkáltató abban az esetben is jelentős mértékű a személyi alaphér tízszeresének megfelelő összegű kártalanítást fizet a munkavállalónak, amennyiben a munkaviszony felszámolására azonnali hatállyal azért kerül sor, mert a munkavállaló a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan, vagy súlyos gondatlansággal megszegi. Mindez a munkajog alapvető elveibe, a jóhiszeműség és a tisztesség követelményébe, a munkaviszony megszüntetésére vonatkozó szabályok dogmatikai rendszerébe, és így a társadalom alapvető erkölcsi elveibe ütközik. A Kúria ítélete szerint ez különösen megállapítható abban az esetben, amennyiben ilyen többlet juttatás kikötésére vezetői munkakört betöltő munkavállalók javára került sor. Esetükben fokozottan elvárható, hogy a munkaviszony fennállta alatt a munkajog alapelveinek és tételes rendelkezéseinek is megfelelő magatartást tanúsítsanak, és ne kövessék díjazás az ezzel ellentétes súlyosan vétkes lényeges kötelezettséget megszegő magatartásokat. A Kúria ítéletében foglaltak szerint nem tekinthető jogsértőnek, hogy ha általában a munkaviszony megszüntetésének az esetére meghatározott összeg kifizetésében állapodnak meg a felek, függetlenül az összegtől és a kifizetés jogcímétől (például munkabér, prémium, végkielégítés, kártalanítás), a jó erkölcsbe ütközik azonban az, ha a kártalanításra alapot adó munkaviszony megszüntetés körébe beleértik a felek a munkaviszony szankciós jellegű, azonnali hatályú felszámolásának esetét is. A perbeli esetben a felperesek munkaviszonya megszüntetésére az irányadó tényállás szerint rendkívüli felmondással – épp a munkaszerződés-módosításokkal összefüggő, az együttműködést sértő felperesi magatartások miatt – azonnali hatállyal került sor, s a felek a munkáltató intézkedésével szemben jogorvoslatokat nem kezdeményeztek, jogellenesség megállapítását nem kérték, azaz a munkáltatói jognyilatkozat jogszerűségét nem vitatták. Jelen pernek nem a rendkívüli felmondások volt a tárgya, hanem a felperesek munkaszerződés-módosításokra alapított igényei. **A Kúria megállapítása szerint a felperesek munkaszerződés-módosításának a 12. pontjában foglalt azon kikötés, mely szerint a munkavállalókat a munkaviszony rendkívüli felmondással történő megszüntetése esetére is kártalanítás illeti meg a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint a jó erkölcsbe ütközik, ezért a rendelkezés ezen része, az Mt. 8. § (1) bekezdése alapján semmis.** Ez a semmisségi ok már a munkaszerződés-módosítások aláírásának időpontjában fennállt, így arra a felperesek az irányadó tényállás alapján követelést nem alapíthatnak.

3.4. Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifogásolta a bíróságoknak a **viszontkereset** elutasítása vonatkozásában hozott döntését. A felülvizsgálati kérelem azonban petítumot nem tartalmazott, illetve nem jelölte meg, hogy a hatályon kívül helyezés esetén milyen határozat meghozatalát kívánja, így a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek a viszontkeresettel kapcsolatos kifogásait érdemben nem vizsgálta.

3.5. Mindezekre figyelemmel a **Kúria a jogerős ítéletet abban a részben, mellyel helybenhagyta az elsőfokú ítéletnek az alperest kártalanítás jogcímén marasztaló rendelkezéseit – a perköltségre is kiterjedően – a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet e körben megváltoztatta és a felperesek keresetét elutasította és az elsőfokú perköltség összegét leszállította. Egyebekben – a prémium, elmaradt munkabér, szabadságmegváltás és kamata jogcímén alperest marasztaló, valamint az alperes viszontkeresetét elutasító rendelkezéseket helybenhagyó részében – a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.**

IV.

A Kúria ítéletének kiegészítése illetve kijavítása iránti felperesi kérelem

A felperesek perben eljáró korábbi jogi képviselői a Kúria ítéletének kiegészítése, illetve kijavítása iránti kérelmet terjesztettek elő. (K/12. sorszámú mellékelve) A felperesek kérelmükben **jelen alkotmányjogi panasz tartalmát érdemben nem érintve** az ítélet indokolásának kiegészítését, egy pontjának törlését, továbbá – figyelemmel a pernyertesség és perveszteség arányára is – a felperesek terhére megállapított eljárási illeték mértékének leszállítását és a részükre megállapított perköltség mértékének megemelését kérték a Kúriától. A Kúria kérelmük ügyében jelen alkotmányjogi panasz benyújtásának napjáig határozatot még nem hozott.

V.

Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései

Az Alkotmánybíróság

24. cikk (2) bekezdés d) pontja

alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját.

25. cikk (1) bekezdése

A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.

[...]

(3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

B) cikk (1) bekezdése

Magyarország független, demokratikus jogállam.

R) cikk (2) bekezdése

Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

Q cikk

(2)-(3) bekezdései

Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

XXVIII. cikk (1) bekezdés

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

VI.

Jogi érvelés. A Kúria „Ítéletének” Alaptörvénybe ütközése

6.1. Alapvetés

„Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében **alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját**. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a **bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik**. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, **az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.**” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}

A bírósághoz fordulás joga az **Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből** ered, a **tisztességes eljárás** egyik részeleme. [3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás 11-13.]. A bírósághoz fordulás jogából az a kötelezettség hárul az államra, hogy a jogviták elbírálására bírói utat biztosítson [59/1993. (XI. 29.) AGB 1993, 353.] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a bírósági úthoz, **a bíróság általi döntéshez való jognak szerves része az eljárás minősége**: ez adja a bírósághoz fordulás értelmét [35/2002. (VII. 19.) AB határozatban ABH 2002, 199, 211.]. **Az eljárás tisztességességének önmagában nem elégséges feltétele a bírósági út igénybevételének lehetővé tétele**, az csak akkor biztosított, **ha a bíróság érdemben reagál (dönt) a perben előterjesztett kérelmekre** {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [62]}.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint **egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni**, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével, ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárás meg kell, hogy feleljen ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [23]}. **Polgári peres eljárásban így a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének része a bírósághoz fordulás joga** {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]}, **a tárgyalás igazságosságának biztosítása** {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]}, **a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése** {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, **a törvény által létrehozott bíróság** {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]} **független és pártatlan eljárása** {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, illetve **a perek ésszerű időn belül való befejezése** {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [38]}, **az indokolt bírói döntéshez fűződő jog** {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]}. A szabály de facto nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint **része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége.**” {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.

A Kúria „Ítélete” azáltal **sérti a perben a fegyver egyenlőség elvét**, hogy a peres felek egyikét teljes mértékben megfosztja perbeli jogai (pl. fellebbezési joga) gyakorlásától.

Az Abtv. 27. §-a úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy, vagy szervezet akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés **az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti**, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz ebből következően nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak, ugyanis az

Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza {Erre utalt többek között a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, indokolásának [13] pontja is}.

Az Alaptörvény 25. Cikke tartalmazza a bíróságok igazságszolgáltatási feladatait, miszerint;

„(2) A bíróság dönt

a) büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben;

b) a közigazgatási határozatok törvényességéről;

c) az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről;

d) a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról.”

A T. Alkotmánybíróság jogértelmezése alapján **a bíróságok érdemi ítélkező tevékenységük útján teljesítik** fent hivatkozott feladataikat. **Az érdemi ítélkező tevékenység, mint cselekménysorozat mibenlétéhez a T. Alkotmánybíróság interpretálására támaszkodva az alábbiak fejthető ki.**

„Az ítélkezés szűkebb értelmű jelentése [az Alkotmány 50. § (1) és (2) bekezdésére és a 70/K. §-ra is figyelemmel] a bíróságok olyan tevékenységére utal, amikor jogvitát vagy jogsértést jogszabály alapján bírálnak el, vagy valamely alkotmányos jog megsértésével vagy vélt megsértésével összefüggésben hoznak olyan döntést, mely a jogokra, kötelezettségekre vagy az érintettek törvényes érdekeire érdemi kihatással van. Ez **az ítélkező tevékenység alapvetően az ügynek vagy az ügghöz szorosan kapcsolódó érdemi kérdésnek a jogerős eldöntésére irányul** úgy, hogy a bíróság meghozott határozatához maga is kötve van.”

6.2. Az Alkotmánybíróság Alkotmányon alapuló döntéseinek kötelező ereje

Az Indítványozók jelen alkotmányjogi panaszban a hivatkozott alapjogi sérelem kapcsán az Alkotmánybíróságnak olyan döntéseire is hivatkoznak, amelyeket a testület még a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló **1949. évi XX. törvény** (a továbbiakban: Alkotmány) normaszövege alapján hozott. Ezek a döntések az Indítványozók álláspontja szerint jelen esetben az Alaptörvény alapján is alkalmazhatóak, tekintet nélkül az Alaptörvény negyedik módosításával beiktatott 5. számú záró rendelkezésre, amely szerint az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik. Indítványozóként e tekintetben hivatkozunk;

A **22/2012. (V. 11.) Ab** határozatban foglaltakra, amely úgy fogalmaz, hogy az „Alkotmánybíróság az újabb ügyekben felhasználhatja azokat az érveket, amelyeket az Alaptörvény hatályba lépése előtt hozott korábbi határozata az akkor elbírált alkotmányjogi kérdéssel összefüggésben tartalmazott, feltéve, hogy az Alaptörvény konkrét – az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú – rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges. [...] Az egyes intézményekről, alapelvekről és rendelkezésekről kialakított értelmezése a határozataiban található meg. Az Alkotmánybíróságnak azokra az alapértékekre, emberi jogokra és szabadságokra, továbbá alkotmányos intézményekre vonatkozó megállapításai, amelyek az Alaptörvényben nem változtak meg alapvetően, érvényesek maradnak.” (indokolás [40]–[41]) Az Alkotmány- bíróság mindezek alapján az **Alaptörvény XXVIII. cikk (1)** bekezdésében foglalt szabály értelmezésekor irányadónak tekinti a **tisztességes eljárás**hoz fűződő **alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot**. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljárásról való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a **6/1998. (III. 11.) Ab határozatban** (a továbbiakban: Abh.) foglalta össze. Az Abh.-ban megfogalmazott megállapításokat az Alkotmánybíróság utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) Ab határozat, Abh 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) Ab határozat, Abh 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) Ab határozat, Abh 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) Ab határozat, Abh 2002, 199, 211.] is megerősítette és gyakorlattá formálta. Az Abh.-ban kimunkált **alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és**

egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni.

Hivatkozunk továbbá a 7/2013. (III. 1.) Ab határozatra, amely – utalva a fenti Ab határozatra – a **tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódó korábbi alkotmánybíróági gyakorlatot a fenti mérce alapján irányadónak tekinti az Alaptörvény hatálybalépése után is.** (Id. a határozat 24. pontjában írtakat).

Tekintettel a fentiekre ezzel kapcsolatban utalunk arra, hogy az Alkotmánybíróság **a jogbiztonság elvének egyik leglényegesebb elemével, a jogerő tiszteletben tartásával** kapcsolatban kialakított korábbi álláspontja szerint: „[a]z anyagi igazságosság és **a jogbiztonság követelményét a jogerő intézménye hozza összhangba [...]** a jogbiztonság elsődlegessége alapján. A jogerő intézménye, alaki és anyagi jogerőként való pontos meghatározottsága a jogállamiság részeként alkotmányos követelmény. Az Alkotmánynak megfelelően biztosított jogorvoslati lehetőségek mellett **beállott jogerő tiszteletben tartása a jogrend egészének biztonságát szolgálja. A jogerős határozatok megváltoztathatatlanságához és irányadó voltához alapvető alkotmányos érdek fűződik.** A jogállamiság lényeges eleme, hogy a törvénynek egyértelműen meg kell határoznia, [...] hogy a jogerőssé vált határozat megtámadására milyen feltételek alapján van lehetőség, s hogy mikor következik be az az állapot, amikor a jogerős határozat már semmiféle jogorvoslattal nem támadható.” [9/1992. (I. 30.) Ab határozat, Abh 1992, 59, 66.].

Az Alkotmánybíróság **a bírósághoz fordulás jogának értelmezése során több határozatában rámutatott arra,** hogy az Alkotmány e rendelkezése [57. § (1) bekezdése] az eljárási garanciákon túl a **bírósághoz fordulás alapjogát** foglalja magában. Ezen alapjog tartalmát az Alkotmány bíróság több határozatában értelmezte [9/1992. (I. 30.) Ab határozat, Abh 1992, 67.; 59/1993. (XI. 29.) Ab határozat, Abh 1993, 335.; 1/1994. (I. 7.) Ab határozat, Abh 1994, 35. Ab határozatok]. Az Alkotmánybíróság az 59/1993. (XI. 29.) Ab határozatában (Abh 1993, 353.) megállapította, hogy ez az alkotmányi rendelkezés mindenkinek alanyi jogosultságot biztosít ahhoz, hogy **jogát független és pártatlan bíróság előtt érvényesítse.** Az alapvető jogból következően az államra az a kötelezettség hárul, hogy – egyebek között – a polgári jogok és kötelezettségek (a polgári joginak tekintett jogviták) elbírálására **bírói utat biztosítson.** Az Alkotmány bíróság rámutatott arra is, hogy „**a bírósághoz fordulás alapvető joga nem csak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A feleknek az Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelezettségeiket elbírálja.** A bírósághoz fordulás alapjoga – az Alkotmány 8. § (2) bekezdésére figyelemmel – nem jelent korlátozhatatlan alanyi jogot a perindításra. törvény azonban az alapjog lényeges tartalmát nem korlátozhatja és a korlátozásnak elkerülhetetlenül szükségesnek és az elérni kívánt célhoz képest arányosnak kell lennie.” (930/b/1994. Ab határozat, Abh 1996, 502, 505.)

6.3. Az Alkotmánybíróság döntésére irányadó joggyakorlat az EJEB döntéseire tekintettel

Álláspontunk szerint az Alaptörvény vonatkozó rendelkezésein felül jelen alkotmányjogi panasz elbírálása során az Alkotmánybíróságnak a fentiek alapján, figyelemmel kell lenni saját korábbi, az Alkotmány alapján kialakított gyakorlatára, érveire és értelmezési szempontjaira továbbá az **Emberi Jogok Európai Bíróságának** (a továbbiakban: **EJEB**) **vonatkozó releváns döntéseire és ebből levezethető joggyakorlatára is.** Az utóbbi elvet azért tartjuk fontosnak kiemelni, mivel a Kúria „Ítéletének” meghozatala során álláspontunk szerint figyelmen kívül hagyta a későbbiekben hivatkozott EJEB döntéseit, amelyek nem támasztják alá, nem igazolják a Kúria által ügyünkben hozott döntést. Az EJEB gyakorlatát az Alkotmánybíróságnak az Egyezmény alkalmazása során figyelembe kell vennie, mivel az **Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezményt** valamint az ahhoz tartozó kiegészítő jegyzőkönyveket (a továbbiakban: **EJEE**), melyet Magyarországon az **1993. évi XXXI. törvény** hirdetett ki, ezáltal az a hazai jogrendszer részévé vált. Ebből következően Magyarország olyan nemzetközi jogi kötelezettséget vállalt, amelynek belső

joggal való összhangját az **Alaptörvény Q cikkének (2)-(3) bekezdése alapján** köteles biztosítani. Az **EJEE 19. Cikke** értelmében a Magas Szerződő Felek, – köztük Magyarország is – az Egyezményben foglalt kötelezettségek tiszteletben tartásának biztosítása céljából hozták létre az EJEB-et, **amelynek megállapításai, gyakorlata a részes államok bíróságaira nézve is kötelező erővel bírnak.** Az **Alkotmánybíróság a fentieket, vagyis az Egyezményben foglalt rendelkezések, valamint az EJEB joggyakorlatának a bíróságokra nézve kötelező erejét több határozatában is elismerte.**

Az **EJEE 6. Cikk 1. bekezdése** értelmében mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és **pártatlan bíróság tisztességesen** nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és **hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában.** Az Egyezmény 19. Cikke alapján felállított EJEB gyakorlata a fenti rendelkezés részletes értelmezését adta.

Eszerint a bírósági eljáráshoz fűződő jog nem tekinthető abszolút jognak: a nemzeti hatóságok kivételesen alkalmazhatnak bizonyos korlátozásokat, azonban ezek nem veszélyeztethetik ezen jog lényegét, továbbá szükséges, hogy jogszerű céljuk legyen és e célokkal arányban kell állniuk. A bírósági eljáráshoz történő hozzáférhetőség hiányának legnyilvánvalóbb esete, ha az érintettnek – jogalap híján – eleve nem áll rendelkezésére ilyen lehetőség (vö. Keegan v. Ireland judgment of 26 May 1994, Series A no. 290; De Moor v. Belgium judgment of 23 June 1994, Series A no. 292-A; Holy Monasteries v. Greece judgment of 9 December 1994, Series A no. 301-A; Terra Woningen B.V. v. the Netherlands judgment of 17 December 1996, Reports 1996-VI, p. 2105). **A Bíróság gyakorlata szerint polgári jogi jogviszonyokkal kapcsolatos jogvitákban kötelező a bírósági út biztosítása** (vö. Goldner v. United Kingdom judgment of 21 February 1975, Series A no. 18). Ezt állapította meg a **32/2003 (IV.4.) ABH** indokolásának 3.2. pontja is.

Ezen túlmenően a **166/2011. (XII. 20.) AB** határozatában pedig a testület kimondta, hogy „amikor arról kell döntenie, hogy az indítványokkal támadott jogszabályi elemek sértik-e az Egyezményt, az Egyezmény adott rendelkezései tartalmának értelmezéséhez és tisztázásához – eddigi gyakorlatához híven – **az Egyezmény hiteles (autoritatív) értelmezésének jogával az Egyezményben a részes államok által felruházott Bíróság joggyakorlatát veszi alapul.**”

Az Indítványozók e körben végül hivatkoznak az Alkotmánybíróság **a 61/2011. (VII. 13.) számú határozatának** következő passzusára, amely rögzíti, hogy **alkotmányjogi panaszok elbírálása esetében is követendő kötelező az EJEB joggyakorlata: „Egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által kibontott) jogvédelem szintje. A pacta sunt servanda elvéből {Alkotmány 7. § (1) bekezdés, Alaptörvény Q) cikk (2)-(3) bekezdés} következően tehát az **Alkotmánybíróságnak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, precedens-határozataiból ez kényszerűen nem következne.**”**

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése azt a kötelezettséget rója az államra, hogy nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítsa a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. Ezzel kapcsolatban utalunk arra is, hogy e rendelkezés megfelel az előző Alkotmány 7. § (1) bekezdésében foglalt szabálynak. Hivatkozunk arra is, hogy mint ahogy azt az Alkotmánybíróság a **13/2013. (VI. 17.) AB határozatának** meghozatala során is irányadónak tekintette a **7/2005. (III. 31.) Ab** határozatban a testület rámutatott arra, hogy **a jogállamiság alkotmányos elve** [Alkotmány 2. § (1) bekezdés, jelenleg: Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] jelenti egyrészt a jogalanyok belső jognak (az Alkotmánynak és az alkotmányos jogszabályoknak) való alávetettségét, **másrészt a magyar állam által vállalt nemzetközi jogi kötelezettségeknek való megfelelést is.**

A jogállamiság tételéhez képest az Alkotmány 7. § (1) bekezdése speciális alkotmányos rendelkezés, amely a belső jogi rendelkezések és a vállalt nemzetközi kötelezettségek egymáshoz való viszonyát rendezzi. A nemzetközi kötelezettségvállalás végrehajtása, (adott esetben a szükséges jogalkotási feladat teljesítése) a jogállamiságot, ezen belül a nemzetközi jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítését magába

foglaló Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből, valamint a nemzetközi jog és belső jog összhangját megkövetelő 7. § (1) bekezdésből fakadó kötelesség, amely attól a pillanattól fennáll, amikortól a nemzetközi szerződés (nemzetközi jogi értelemben) kötelezi Magyarországot. [ABH 2005, 83, 85–87.] [31]

A nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettség megszegése tehát nem csupán az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdésével, de a jogállamiságot biztosító B) cikk (1) bekezdésével is ellentétes. Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdéséből egyebek között az következik, hogy a nemzetközi jog és magyar jog összhangjának biztosítása nemcsak jogalkotói feladat, hanem valamennyi állami szervnek így a Kúriának is kötelezettsége, amikor a jogszabályokat értelmeznie kell. Ez azt jelenti, hogy az alkalmazandó jogszabályt a nemzetközi jogra is figyelemmel, azzal összhangban kell értelmezni.

6.4. A jogállamiság és a jogbiztonság alkotmányos alapjogának érvényesülése különös tekintettel a jogerő tisztelgésben tartásának elvére

Az eljárás tisztességének alkotmányos követelményrendszerét a 2011. december 31-éig hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdése úgy fogalmazta meg, hogy „a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.” A tisztességes eljárás alkotmányos előírásának lényeges tartalmát tekintve 2012. január elsején hatályba lépett **Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése** a korábban hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdésével azonosan rendelkezik, amikor kimondja, hogy „**mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelességeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.**”

A jogerő védelme az alkotmánybírói gyakorlatban a jogállamiság részét képező **jogbiztonság elvéhez kapcsolódóan jelent meg**. A törvényességi óvás intézményét a jogbiztonság, az emberi méltóság és a bírósághoz fordulás jogának sérelme miatt megsemmisítő határozatában az Alkotmánybírók a következőket állapította meg: „**Az anyagi igazságosság és a jogbiztonság követelményét a jogerő intézménye hozza összhangba – megint csak a jogbiztonság elsődlegessége alapján.** A jogerő intézménye, **alaki és anyagi jogerőként** való pontos meghatározottsága a **jogállamiság részeként alkotmányos követelmény**. Az Alkotmánynak megfelelően biztosított jogorvoslati lehetőségek mellett **beállott jogerő tisztelgésben tartása a jogrend egészének biztonságát szolgálja. A jogerős határozatok megváltoztathatatlenségéhez és irányadó voltához alapvető alkotmányos érdek fűződik.** A jogállamiság lényeges eleme, hogy a törvénynek egyértelműen meg kell határoznia, mikor támadható meg egy bírósági határozat rendes fellebbezési jogorvoslattal, illetve, hogy a jogerőssé vált határozat megtámadására milyen feltételek alapján van lehetőség, s hogy mikor következik be az az állapot, amikor a jogerős határozat már semmilyen jogorvoslattal nem támadható. **A jogbiztonság megköveteli, hogy a jogerős határozat – az eldöntött kérdés személyi és tárgyi keretei között – irányadóvá váljék mind az eljárásban résztvevőkre, mind a később eljáró bíróságra, illetőleg más hatóságokra. Ha a jogerő beálltához előírt feltételek teljesültek, akkor annak hatálya a határozat tartalmi helyességétől függetlenül beáll.** [...] Különösen ellentétes a törvényességi óvás a jogerő intézményével. A jogerő áttörésének szükséges (de nem elégséges) alkotmányossági feltétele, hogy ismerveit törvény pontosan meghatározza, s így kiszámítható legyen.” [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 66.]

A bírósághoz fordulás jogát a törvényességi óvás a testület szerint azért is sértette, mert a jogvitában érdekelt fél alkotmányos joga arra, hogy ügyét bíróság elé vigye – hasonlóan a többi szabadságjoghoz –, magában foglalja annak szabadságát is, hogy e jogával ne éljen. Márpedig egy olyan szabály, amely mindkét fél akaratától függetlenül és minden ügyben lehetővé teszi az eljárás folytatását és a határozat felekre kiható megváltoztatását, eleve nem lehet e jog sem szükségszerű, sem arányos korlátozása [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 67.]. [78] A T. Alkotmánybírói gyakorlatában ez idáig még nem jelent meg az a felfogás, mely szerint a jogbiztonságból levezethető jogerő tisztelgésben tartására irányuló jogállamisági követelmény a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal is közvetlen

összefüggést mutat. Kétségtelen azonban, hogy az strasbourgi székhelyű **EJEB több eseti döntésében kifejtette, hogy senki sem jogosult arra, hogy egy jogerős (végleges és kötelező) ítélet felülvizsgálatát kérje pusztán abból a célból, hogy újabb tárgyalást tartsanak, és újra eldöntsék az ügyet.** A magasabb szintű bíróságoknak a felülvizsgálat lehetőségét arra kell használniuk, hogy kijavítsák a bírói tévedéseket és a súlyos eljárási szabálysértéseket (miscarriages of justice), és nem arra, hogy újra megvizsgálják az ügyet. **A felülvizsgálat nem lehet álcázott fellebbezés, és pusztán az, hogy egy kérdésnek kétféle megközelítése lehetséges, nem képezheti alapját az ügy újratárgyalásának.** Ettől az elvtől csak akkor lehet igazoltan eltérni, **ha azt lényeges és kényszerítő körülmények szükségessé teszik.** A bírósághoz fordulás joga (polgári jogok és kötelezettségek esetében) azt jelenti, hogy polgári ügyekben a félnek joga van bíróságok előtt eljárást indítani. E jog pedig látszólagossá válik, ha a részes államok belső joga megengedi, hogy a jogerős bírói döntés az egyik fél hátrányára hatálytalan maradjon. **A jogerős és végrehajtható ítélet csak kivételes esetben semmisíthető meg, pusztán abból a célból nem, hogy az ügyben egy másik ítélet születhessen.** A rendkívüli jogorvoslatokat a hatóságoknak abból a célból kell alkalmazniuk, hogy – amennyire csak lehetséges – méltányos egyensúlyba hozzák az érintett érdekeket. A fenti követelmény az EJEB több releváns ítéletében is megjelenik. Ezzel kapcsolatban utalunk az EJEB releváns ítéletei közül a **Ryabykh kontra Oroszország** (52854/99.), 2003. július 24., 51–52. és 55. bekezdésére; **Mitrea kontra Románia** (26105/03.), 2008. július 29., 23–24. bekezdésére; **Varniene kontra Litvánia** (42916/04.), 2013. november 12., 37–38. bekezdésére; **Nelyubin kontra Oroszország** (14502/04), 2006. november 2., 24–25. bekezdésében kifejtett indokolásra is, melyekkel kapcsolatban kérjük, hogy az ott kifejtett érvrendszert szíveskedjék a T. Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panaszunk részének tekinteni.

A fentiekkel kapcsolatban hivatkozunk az EJEB **Ryabykh kontra Oroszország** ügyben kialakított álláspontjára mely szerint **a felülvizsgálati kérelmet elbíráló felsőbbbíróságok feladata a justizmordok, nyilvánvalóan jogszabálysértő határozatok orvoslása,** nem pedig az ügy bizonyítékainak újraértékelése vagy felülmérlegelése. A döntés szerint:

„51. A panasz tartalmával kapcsolatban a Bíróság ismételtén rámutat arra, hogy az Egyezmény 6. cikkének I. bekezdésében biztosított, bíróság előtti tisztességes eljáráshoz való jogot az Egyezmény Preambulumának tükrében kell értelmezni, amelynek vonatkozó szakaszai **a jogállamiságot a Magas Szerződő Felek közös örökségeként deklarálják. A jogállamiság egyik alapvető aspektusa a jobbiztonság elve, amely többek között megköveteli, hogy azokban az esetekben, ahol a bíróságok végleges jelleggel eldöntöttek egy ügyet, az ítéletüket ne lehessen kétségbe vonni** (Erre utal az EJEB által a Brumarescu ügyben hozott ítélet 61. pontja is).

A jobbiztonság feltételezi a res iudicata elvének tiszteletben tartását (ugyanitt, 62. pont), amely **az ítéletek véglegességének elvét jelenti.** Ezen elv lényege, hogy **egyetlen fél sem jogosult a jogerős ítélet felülvizsgálatát kérni pusztán abból a célból, hogy az ügy újbóli tárgyalását és új határozat meghozatalát kérje.** **A felsőbbbíróságok felülvizsgálati jogköre** a bírói tévedések és justizmordok orvoslására kell, hogy szorítkozzon, és **semmiképpen sem terjedhet ki a tényállás újbóli vizsgálatára.** A felülvizsgálatot nem lehet álcázott fellebbezésnek sem tekinteni, és az a körülmény, hogy egy kérdésre vonatkozóan két álláspont is kialakítható, nem lehet alapja a felülvizsgálatnak. Ettől az elvtől való eltérés csak akkor igazolt, ha az lényeges és meggyőző körülmények teszik szükségessé.”

Ryabykh kontra Oroszország ügyben hozott ítélet 51. és 52. pontjai alapján:

Indítványozóként hangsúlyozzuk, hogy a **Ryabykh ügyben** hozott ítéletében az EJEB a felülvizsgálati eljárás kifogásolt jellege miatt **kifejezetten az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdésében deklarált tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állapította meg.** Álláspontunk szerint az EJEB által a fenti ítéletében követett érvelés a jelen esetre is alkalmazható, mivel a Kúriának a másodfokú ítélet tartalmától részben eltérő tartalmú „Ítélete” alapvetően **az alperes által előterjesztett olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmen alapult, amelynek célja a jogerős ítéletben megállapított tényállás át és újraértelmezése, újratárgyalása volt.** Ezzel kapcsolatban ügyünkben eljáró első és másodfokú bíróság, illetve a Kúria álláspontja szerint a másodfokú bíróság jogi álláspontjára figyelemmel láthatóan két álláspont is kialakítható volt.

Az EJEK a jogerős bírói ítéletek hatékony érvényesülését a részes államok jogrendszerének alapját adó **jogállamiság elvéből levezetve, de a bírósághoz való jog részeként értelmezi.** Büntetőügyekben a jogerős felmentő ítélet {Assanidze kontra Grúzia [GC] (71503/01, 2004. április 8., 181–183. bekezdés}, polgári ügyekben pedig – miként az a hivatkozott ügyből is látható – **minden jogerős ítélet hatékonysága a jogerő tiszteletben tartása („végrehajtása”) révén valósul meg.**

Jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező Kúriai „Ítélet” munkaügyi perünkben, azaz polgári jogok és kötelezettségek tárgyában folyó eljárásokkal összefüggésben született, amely **az EJEK gyakorlatában a polgári jogokra vonatkozó eljárások körébe tartozik az EJEK 6. Cikkének szempontjából.**

A T. Alkotmánybíróság releváns joggyakorlata **szintén a bírósághoz fordulás alapjoga részének tekinti a jogerős ítéletek hatékonyságát, a jogerő tiszteletben tartásának követelményét,** mely ugyanakkor a **jogállamiság elvétől elvonatkoztatottan nem értelmezhető.**

Indítványozóként végül kiemeljük, hogy **a jogerő intézményének tisztelete ugyan a jogállamiságból levezethető jogbiztonság elvéhez kapcsolódik,** azonban a Ryabykh kontra Oroszország ügyben hozott EJEK ítéletből, valamint az Alkotmánybíróság 5/1999. (III. 31.) számú határozatában – amelyre mint a tisztességes eljárásról való jog lényegéről kialakított álláspontja körében irányadó gyakorlatra – kifejezetten hivatkozik már az Alaptörvény alapján hozott 7/2013. (III. 1.) számú AB határozat 24. pontjában is) megállapítva azt, hogy **„a jogbiztonság és a jogerő tiszteletének sérelme egyben alapjogi sérelmet is jelent.”**

Álláspontunk szerint a Kúria ügyünkben hozott „Ítéletében” nem hivatkozott olyan lényeges és meggyőző körülményre, amely indokolhatná a res iudicata elv áttörését ügyünkben, ebből következően a jogerős ítéletben megállapított tényállás újraértelmezése révén határozatával megsértette az Alaptörvény XXVIII cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljárásról és XXVIII cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslati joghoz való alapjogunkat is

6.5. A felperesek jogorvoslati jog alapjogának sérelme a Kúria által ügyünkben hozott ítélet vonatkozásában

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy **jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.**

A felperesek ügyében hozott Kúriai ítélet 13. oldalának [71] pontja szerint; *„az a körülmény, hogy a munkaszerződés-módosítások egésze tekintetében nem állapítható meg semmisségi ok, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a szerződés módosítás egyes rendelkezései vonatkozásában megállapítható legyen. Ennek megfelelően nem mellőzhető a munkaszerződés-módosítás egyes kifogásolt rendelkezései vonatkozásában az érvényesség vizsgálata.”*

A Kúriai ítélet 13. oldalának [73] pontja szerint; *„Az alperes az eljárás során arra is hivatkozott, hogy a szerződéses kikötés vonatkozásában a perbeli megállapodások a tisztességes eljárás követelményébe, így a jó erkölcsbe ütköznek. Az eljárási bíróságok a szerződés-módosítás 12. pontja vonatkozásában azonban tévesen csupán az arányosság kérdését vizsgálták, s a szerződés-módosítás egészének érvényessége tárgyában foglaltak állást, így megállapításaik is e körben helytállóak.”*

A Kúriai ítélet 13-14. oldalai annak [74] pontja szerint; *„A bírói gyakorlat szerint a szerződés nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütköző voltának megítélésénél nem a szerződő fél elleni egyéni érdeksérelmet kell vizsgálni, hanem azt, hogy a jogügylet társadalmilag elítélhető-e vagy azt az általános társadalmi megítélés egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak tartja-e (DBT 2007. 1585.)”*

A Kúriai ítélet 14. oldalán annak [75] pontja szerint; *„A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítéletben foglaltakkal egyezően azt helytállóan állították, hogy az Mt. 13. § (3) bekezdése lehetőséget biztosított számukra arra, hogy a munkáltató egyetértésével a munkaszerződés-módosításai*

során a szerződés 3. részében meghatározott szabályoktól eltérjenek és a munkavállalókra kedvezőbb feltételt állapítsanak meg. A Kúria ítélete alapján azonban e jogosultságnak gátat szabott az, hogy a megállapodás nem sérthette a jó erkölcsöt.”

A fentiek alapján a Kúria ítéletének [81] pontjában összegezve az álláspontját, az ügyben eljáró első és másodfokú bíróság álláspontjával szemben arra a következtetésre jutott, hogy; „a Kúria megállapítása szerint a felperesek munkaszerződés-módosításának a 12. pontjában foglalt azon kikötés, mely szerint a munkavállalókat a munkaviszony rendkívüli felmondással történő megszüntetése esetére is kártalanítás illeti meg a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint a jó erkölcsbe ütközik, ezért a rendelkezés ezen része, az Mt. 8. § (1) bekezdése alapján semmis. Ez a semmisségi ok már a munkaszerződés-módosítások aláírásának időpontjában fennállt, így arra a felperesek az irányadó tényállás alapján követelést nem alapíthattak.”

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. „Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.” {22/2013. (VII. 19.) Ab határozat, Indokolás [26]} **Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme továbbá a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát.** [23/1998. (VI. 9.) Ab határozat, ABH 1998, 182, 186.]. Tekintettel arra, hogy a jogorvoslathoz való jog tekintetében az Alaptörvényben rögzített szabályok megegyeznek az Alkotmányban foglaltakkal, a **23/1998. (VI. 9.) Ab határozat fent idézett megállapítása** a 13/2013. (VI. 17.) Ab határozat (Indokolás [32]) alapján **jelen ügyben is alkalmazható.**

Az Alkotmánybíróság több határozatában is kifejtette, hogy a jogorvoslathoz való jog általánosan a rendes jogorvoslat lehetőségének meglétét követeli meg; **az Alkotmánybíróság 1/1994. (I. 7.) AB határozata óta követetett gyakorlata szerint: „a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat,** amely az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt alkotmányi rendelkezéssel összefüggésbe nem hozható. Mivel a felülvizsgálat az alkotmányosan megkövetelt rendes jogorvoslaton túlmenő rendelkezés, a törvényhozónak – egyéb alkotmányi rendelkezésekkel összhangban (pl. diszkrimináció tilalma) – teljes szabadságában áll ennek tartalmát és korlátait megállapítani.” (ABH 1994, 29, 38.). A felülvizsgálat mint rendkívüli perorvoslat kívül esik a jogorvoslathoz való jog védelmi körén {lásd például: 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22]; 3239/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 3045/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [11]; 3067/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [20]}.

Ezzel kapcsolatban emlékeztetünk arra is, hogy az Alkotmánybíróság már több döntésében is kimondta, hogy az Alaptörvény 28. cikkben foglaltak címzettjei a bíróságok, így ez a cikk nem fogalmaz meg olyan jogot, amelyre alkotmányjogi panaszt lehetne jelen ügyben alapítani. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság „csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel nem orvosolható” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13], megerősítette többek között: 3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [7]}. Minderre tekintettel **indítványozzuk a T. Alkotmánybíróság részére, hogy a felperesek alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 28. cikkének sérelmével összefüggésben önállóan nem, hanem csak a XXVIII. cikkeivel együttesen vizsgálhatja meg.**

Az indítványunkban felvetett probléma legszorosabb összefüggést valójában nem önmagában a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joggal, hanem **az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében**

biztosított jogorvoslathoz való joggal mutat. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az indítványozóknak nem elegendő általános alkotmányos elv pl. a jogállamiság, vagy a jogbiztonság sérelmére hivatkozniuk, hanem konkrétan meg kell jelölniük az Alaptörvény szerinti érintett alapjogot, ha illet az Alaptörvény biztosít. A jogbiztonság rendkívül absztrakt, generális elvként megfogalmazott szabályához képest **a jogorvoslathoz való jog speciális szabályként jelenik meg az Alaptörvényben,** így a generális-speciális szabályok egymáshoz való viszonya alapján sem fogadható el a speciális szabályra hivatkozás mellőzése. Ellenkező esetben az Alaptörvény konkrét rendelkezései üresednének ki, válnának feleslegessé. Ugyanez vonatkozik a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog viszonyára: az egyikre hivatkozás nem váltja ki a másikat.

Mivel az Alaptörvény B) cikkében megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére mindezek alapján a felperesek alappal – a fentiek alapján – nem hivatkozhatnak, mert az nem alapjogi rendelkezés, **a jogbiztonság részét képező jogorvoslathoz való jogot ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdése önálló alapjogként biztosítja.** Ugyanígy nem indítványozó részükről az Alaptörvény Q) cikkének vizsgálata sem, mivel nemzetközi szerződés alaptörvénybe ütközésének a vizsgálatát csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott szervek és személyek kezdeményezhetik.

A Kúria ítélete szerint; „[84] *Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet abban a részben, mellyel helybenhagyta az elsőfokú ítéletnek az alperest kártalanítás jogcímén marasztaló rendelkezéseit – a perköltségre is kiterjedően – a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet e körben megváltoztatta és a felperesek keresetét elutasította és az elsőfokú perköltség összegét leszállította. Egyebekben – a prémium, elmaradt munkabér, szabadságmegváltás és kamata jogcímén alperest marasztaló, valamint az alperes viszontkeresetét elutasító rendelkezéseket helybenhagyó részében – a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.*”

A Pp. idézett szabályának a jogorvoslati joghoz való alkotmányos alapjoggal összhangban álló értelmezése a T. Alkotmánybíróság megítélése szerint ugyanakkor azt feltételezi, hogy **amennyiben rendelkezésre áll valamely rendes jogorvoslati út, akkor ezzel az érintett élni is tud.** Nem minden eljárás szabálysértés vezet automatikusan a Kúria által felülvizsgált bírósági határozatok hatályon kívül helyezéséhez: a Pp. 275. § (3) bekezdése széles körű mérlegelési lehetőséget biztosít a Kúriának az alsóbb fokú bíróságok által a döntéshozatalt megelőzően elkövetett eljárásjogi szabálysértés(ek) súlyának megítélésére. Értelemszerűen azonban **csak egy, már lefolytatott eljárás és ennek alapján meghozott döntés vonatkozásában mérlegelhető az a kérdés, hogy egy esetleges eljárás jogszabálysértés az ügy érdemi megítélését befolyásolhatta-e, s ha igen, milyen mértékben.** A Pp. 275. § (3) bekezdése ennek megfelelően kizárólag akkor nyerhet alkalmazást, ha a szóban forgó bíróság ugyan nem tett maradéktalanul eleget az eljárás szabályoknak, **de az eljárást lefolytatva döntést hozott,** és a Kúria megítélése szerint e döntés tartalmát az eljárás szabálysértés nem befolyásolta. Tehát amennyiben megállapítható, hogy ha a bíróság minden tekintetben a szabályoknak megfelelően járt volna el, akkor is ugyanúgy döntött volna (a Pp. szóhasználatával élve a hibának nem volt „lényeges” kihatása a meghozott és a Kúria által felülvizsgált érdemi döntésre). Amennyiben viszont **az eljárási jogszabálysértés éppen abban áll, hogy – mint jelen esetben – az első és másodfokon „az eljárási bíróságok a szerződésmódosítás 12. pontja vonatkozásában azonban tévesen csupán az arányosság kérdését vizsgálták, s a szerződés módosítás egészének érvényessége tárgyában foglaltak állást, így megállapításaik is e körben helytállóak.**”, ebből következően **határozataik nem terjedtek ki a munkaszerződés-módosítás 12. pontjának a jó erkölcsbe történő ütközésének a kérdésére.** A Pp. 275. § (4) bekezdésének Kúria által a felperesek ügyében történő alkalmazásával a jogerős ítélet egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet e körben történő megváltoztatása következtében, a Kúria eljárása álláspontunk szerint a felperesek jogorvoslathoz való alapjogának sérelmét eredményezte. Ezzel kapcsolatban utalunk arra, hogy az alperes felülvizsgálati kérelme alapján lefolytatott rendkívüli jogorvoslati eljárás és a fellebbezés nyomán lefolytatott másodfokú eljárás között lényegi, érdemi különbségek vannak. Például a másodfokú

eljárásban – ha korlátozottan is, de – lehetőség van új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására [Pp. 235. § (1) bekezdés], míg a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének már nincs helye, a Kúria csak a rendelkezésre álló iratok alapján dönt [Pp. 275. § (1) bekezdés]. Ezért a **Kúriának a rendelkezésre álló iratok alapján kialakított azon meggyőződése, miszerint az elsőfokú és a másodfokú döntés a felperesek részére megállapított kártalanítás és késedelmi kamatai, valamint az első és másodfokú perköltség vonatkozásában nem volt megalapozott** – s ekként az első és másodfokú eljárás lefolytatása sem vezethetett volna más eredményre – **nem pótolhatja az első és másodfokú eljárás és döntés teljes hiányát munkaszerződés-módosításuk 12. pontjának jó erkölcsbe ütközése kérdésében.** A Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdésének alkalmazásával olyan kérdésben döntött határozathozatala során, amelyben sem első sem másodfokon nem történt határozathozatal az ügyben eljáró bíróságok részéről. Álláspontunk szerint a Kúria nem foszthatja meg a felpereseket kereseti kérelmük első fokon történő elbírálását követően fellebbezésre jogosultként a rendes jogorvoslati úttól. Az a követelmény, hogy a fellebbezést a másodfokú eljárásban érdemben el kell bírálni, s ennek elmulasztása a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését eredményezi, a Legfelsőbb Bíróság (a Kúria jogelődje) gyakorlatából is következik: amikor például a másodfokú bíróság jogszabályi rendelkezés hiányában szűkítette a fogyatékos cselekvőképességű fél jognyilatkozatának semmissége megállapítására jogosult alanyok körét, a Legfelsőbb Bíróság az ítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot a „téves jogi álláspontja folytán érdemben el nem bírált fellebbezés elbírálása érdekében új eljárásra és új határozat hozatalára utasította” (1020/2004. számú polgári elvi határozat). Amikor a másodfokú bíróság a jognyilatkozatok pótlásával összefüggésben elfoglalt „téves álláspontja következtében nem foglalkozott érdemben az alperesek fellebbezésével”, a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat meghozatalára utasította, mivel „e hiány (...) a felülvizsgálati eljárás során nem pótolható” (BH2004. 139). A Legfelsőbb Bíróság szerint továbbá a másodfokon eljáró bíróság az ügy érdemi elbírálására is kiható súlyos eljárás szabálysértést követett el (ami miatt a felülvizsgálati kérelmek érdemben nem voltak elbíráhatóak), amikor kizárólag az egyik alperes által előterjesztett fellebbezést bírálta el, a másik alperes fellebbezéséről azonban nem döntött. Az ügyben a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és kimondta, hogy a megismételt eljárásban az el nem bíralt fellebbezésről is dönteni kell (Pfv. VI.20.550/2010/10.).

A fentiekből következően a T. Alkotmánybíróság részére indítványozzuk, hogy mindezek alapján a vizsgált esetben a jogorvoslati jog sérelmét állapítsa meg. Az alapjogsérelem az elsőfokú ítélet vonatkozásában a munkaszerződés-módosítás 12. pontjának jó erkölcsbe történő ütközése kérdésében hozott első és másodfokú döntés hiányában és a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott érdemi döntése formájában ölt testet: a jogorvoslati jog sérelme azáltal valósult meg, hogy a vonatkozó jogszabályi rendelkezések (a Kúria által is elismerten) biztosítanák ugyan a sérelmezett, elsőfokú bírósági ítélettel meghozatalát követően az azzal szembeni fellebbezés lehetőségét, a másodfokú bíróság döntésére azonban – az érdemi döntés első fokon történt elmaradása következtében nem kerülhetett sor, ezért ezzel szemben adott esetben a felperesek (panaszosként) nem tudtak élni. Tehát a kétségkívül fennálló rendes jogorvoslati út igénybevételének a lehetőségétől – attól, hogy az elsőfokú ítélet elleni kifogásait, az ügyet érintő érveit és bizonyítékait a fellebbezés elbírálására hatáskörrel rendelkező másodfokú bíróság elé tárják, s a bíróság azokat a vonatkozó eljárás jogszabályok keretei között érdemi vizsgálat tárgyává tegye – a felpereseket (panaszosokat) a bíróságok eljárásukkal a fenti kérdésben elzárták.

Álláspontunk szerint a Kúria ítéletének meghozatala során megsértette a felpereseknek az **Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésből fakadó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát** azzal is, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslati jogukat üresítette ki. A fentiek alapján tehát a Kúria a felperesek ügyében **az alperes felülvizsgálati kérelme alapján olyan kérdésben – a felperesek munkaszerződés-módosításának 12. pontjának jó erkölcsbe ütközése vonatkozásában – azaz rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott határozatot, amely a Kúria ítéletében megállapítottak szerint nem volt sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárás során hozott határozatok esetében a bíróságok által elbírálv.** Tekintettel arra a tényre, hogy a Kúria ítéletével szemben **„felülvizsgálatnak nincs helye” az ítélet ezért olyan Alaptörvény ellenes alapjog**

jogkorlátozó határozat, amely sérti a felpereseknek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti **rendes jogorvoslathoz való jogát a rendkívüli jogorvoslati eljárásban a Kúria által történő „egyfokúvá tett eljárása” következtében.**

VII.

Kérelem

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az előzőekben kifejtetteket összefoglalva **kérjük, hogy a T. Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúria Mfv. II. 10.067/2016/13. sz. „Ítélete” jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező munka szerződés-módosítás 12. pontja vonatkozásában;**

- a res iudicata elv megsértésével,
- a jogerős ítéletben megállapított tényállás újraértelmezése révén,
- a felpereseknek (panaszosoknak) az Alaptörvény XXVIII cikk (1) bekezdésében biztosított azon alapjogának megsértésével, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelezettségeiket (keresetüket) érdemben elbírálja,
- eljárása során megsértve a peres felek fegyver egyenlőségének az elvét,
- továbbá az „Ítélet” [71] és [73-81] pontjaiban írt indokolásra alapított határozatával,
- elvonva az Alaptörvény XXVIII cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslati joghoz való alapjogukat,

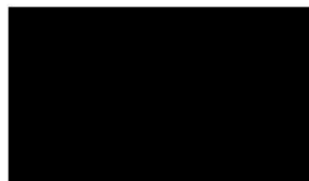
a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv. II. 10.067/2016/13. sz. ítéletének azon része, amely Fővárosi Törvényszék 4. Mf. 680.234/2015/5. számú ítéletét abban a részben, amellyel helybenhagyta a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 24.M. 1322/2013/51. számú kiegészítő ítéletével kijavított és kiegészített 24.M. 1322/2013/44. számú ítéletének azon rendelkezését, amelyben kötelezte az alperest, hogy kártalanítás címén fizessen meg az I. rendű felperesnek 16.240.000,- forintot, a II. rendű felperesnek 24.400.000,- forintot, a IV. rendű felperesnek 10.350.000,- forintot hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet e körben megváltoztatta, és a felperesek keresetét elutasította, továbbá az I-IV. felperesek elsőfokú perköltségét 250.000,- forintra, a IV. rendű felperes elsőfokú perköltségét bruttó 101.600,- forintra leszállította és kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a I. rendű felperesnek bruttó 254.000,- forint, a II. rendű felperesnek bruttó 63.500,- forint, a IV. rendű felperesnek pedig 152.400,- forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási részkiöltséget és kötelezte az I. rendű felperest 2.923.000,- forint, a II. rendű felperest 4.392.000,- forint, a IV. rendű felperest pedig 1.863.000,- forint első, másodfokú és felülvizsgálati eljárási illeték felhívásra történő megfizetésére **a felperesek tisztességes eljáráshoz való alapjogának megsértésével továbbá jogorvoslati joghoz való joguk elvonása következtében határozatával megsértette az Alaptörvény XXVIII cikk (1) és (7) bekezdéseiben biztosított alapjogaikat.**

A Kúria ítéletének a felperesek keresetét elutasító rendelkezése az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései téves értelmezésén alapul; és mindezekre tekintettel kérjük a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria ítéletének jelen alkotmányjogi panasszal támadott és fent hivatkozott rendelkezései vonatkozásában semmisítse meg azt.

Szíves eljárásukat megköszönve,

Kelt, Budapesten, 2017. év március hó 31. napján.

Tisztelettel:

felperesek

Melléletek:

K/1 – [redacted] ügyvédi meghatalmazása

K/2 – [redacted] ügyvédi meghatalmazása

K/3 – [redacted] ügyvédi meghatalmazása

K/4 – A Kúria mint felülvizsgálati bíróság által Mfv. II. 10.067/2016. sz. ügyben hozott /13. sz. ítéletét postai kézbesítésének napját igazoló tértivevény és postai szolgáltató igazolás másolata

K/5 – A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 24.M. 1322/2013/44. számú 2014. november 11. napján kelt ítélete

K/6 – A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 24.M. 1322/2013/51. számú 2015. február 26. napján kelt kiegészítő ítélete

K/7 – A Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 4. Mf. 680.234/2015/5. számú 2015. szeptember hó 11. napján kelt másodfokú határozata

K/8 – Az alperes 2015. december 14. napján kelt felülvizsgálati kérelme

K/9 – A I., II., és IV. rendű felperesek 2016. szeptember 19-én kelt felülvizsgálati ellenkérelme

K/10 – A IV. rendű felperes 2016. szeptember 20-án kelt felülvizsgálati ellenkérelme

K/11 – A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv. II. 10.067/2016/13. sz. 2016. november 23. kelt ítélete

K/12 – A felperesi jogi képviselők Kúria ítéletének 2017, március 09-én kelt kiegészítése, illetve kijavítása iránti kérelme.

